Un Melmoth electronic

de GHENNADI GOR

„Toate acestea şi le pot greu lămuri cei ce rămîn încătuşaţi de legile timpului, ale spaţiului şi ale distanţelor"

(Honoré de Balzac, *Melmoth împăcat*)

1.

M-a trezit telefonul.

— Alo ! am strigat furios în receptor.

O voce blîndă de femeie rosti :

— Mă recunoşti ?

— Nu, nu te recunosc.

— Eu te-am recunoscut imediat, deşi nu ţi-am mai auzit vocea de aproape doi ani.

— Dumneata nu puteai să-mi fi auzit vocea acum doi ani

— De ce, scumpul meu ?

Nu i-am răspuns.

— De ce, scumpul meu ? repetă ea întrebarea.

— Pentru că atunci vocea mea nu exista.

Femeia izbucni în rîs.

— Glumeşti ? Vrei să zici că nu ai mai mult de doi ani ? Lămureşte-mă. Şi lămureşte-mă totodată de ce mă iei cu „dumneata" ?

— Nu a venit încă vremea să dau lămuriri.

Vorbeam pe un ton inflexibil, rece, impasibil, dar ce puteam să fac ? Cel mai bine era să pun receptorul în furcă, ceea ce am şi făcut.

Evident, femeia mă confunda cu cineva. Nu putea să-mi fi auzit vocea cu doi ani în urmă. Eu am apărut pe lumea asta abia acum opt luni. Cine sînt eu ? Nu ştie nimeni. Toţi îşi închipuie că sînt Nikolai Larionov, un om cu o expresie bizară a feţei. Nimănui nu i-a trecut prin cap că nu sînt cîtuşi de puţin om şi că, sub numele de Nikolai Larionov, se ascunde o fiinţă care nu are nici o rudă pe Pămînt, nici printre vii, nici printre morţi.

Familia ! Cînd aud acest cuvînt, parcă mă curentează. Orice om care trăieşte aici are fie strămoşi, fie rude printre contemporani, fiecare a moştenit şi continuă ceva. Printre miliardele de fiinţe care populează Pămîntul, eu singur sînt liber de orice tradiţie terestră.

Cînd mă trezesc dis-de-dimineaţă în camera mea de hotel, rămîn culcat şi mă gîndesc. La ce? Mereu la aceleaşi şi aceleaşi lucruri. Îmi amintesc. Cîteodată îmi vine să uit totul şi să mă trezesc cu simţămîntul că abia m-am născut.

Dar, vai, eu m-am născut nu ieri-alaltăieri. Eu am ce să-mi amintesc. Şi am ce să uit. Memoria mea păstrează întîmplări vechi de mai bine de două sute de ani. Ca, bunăoară, întîlnirea cu Immanuel Kant la Koenigsberg, precum şi şederea mea la Sankt-Petersburg în secolul al XVIII-lea. Nimeni nu ştie că sînt atît de bătrîn.

Soarta, ca să mă exprim în limba sumbră a anticilor, m-a pus în nişte situaţii aparte. Eu trăiesc printre oameni fără să aparţin de speţa umană. În secolul al XVIII-lea era mult mai simplu, puteam să mă dau drept contele Cagliostro, acel mag şi vrăjitor dubios, în sfîrşit drept diavolul sau satana însuşi. Azi trebuie să stau ascuns şi să tac. Mi-am tot amînat mărturisirea, ziua şi ora în care mă voi înfăţişa la redacţia unuia dintre marile ziare sau la un studio de televiziune şi voi spune :

— Nu sînt drept cine sînt luat... Mă îndoiesc ca unei fiinţe dintr-o altă lume să i se potrivească numele pămîntean de Nikolai... Larvef ! Aşa mi se spunea acolo, dincolo de limitele sistemului vostru solar.

Amînam ziua aceasta dîndu-mi seama ce va urma după mărturisirile mele. Nu-mi place să fac senzaţie. Dar nu numai pentru că trăiesc sub numele de Nikolai Larionov. Există şi motive ceva mai importante. În secolul al XVIII-lea, cînd am vizitat pentru prima oară Pămîntul, eram nevoit să ascund semnul care mă deosebea mult de oameni : gura mea. Dar o operaţie plastică reuşită a făcut să dispară acest semn distinctiv. Iar oamenii se pot obişnui cu o expresie bizară a feţei.

Nici unul dintre studenţii care studiau acum cu mine la Universitatea din Leningrad nu bănuia că eu port în conştiinţa mea atîta spaţiu şi timp cît nu poate să cuprindă lumea interioară a omului. Nimeni nu-şi dădea seama că prin ochii mei îi priveşte o altă lume, o altă planetă ; îi priveşte şi nu încetează să se mire.

Într-o lume străină şi ciudată, tu însuţi îţi apari ciudat şi străin. Uneori aveam impresia că sînt o creaţie artificială, modelul unei fiinţe vii, cu care experimentatorii încercau să realizeze ceva irealizabil ; prin intermediul unei singure personalităţi să lege două lumi — Pămîntul şi Dilneia.

Duceam eu dorul planetei mele? Da, nu ascund că-i duceam dorul. Şi atunci voiam să vorbesc în limba mea, deschideam o cutie şi scoteam o bucăţică de substanţă care cuprindea în ea lumea interioară a Eroii, în lipsa acesteia.

— Eroia, o întrebam, mă auzi?

— Te aud, răspundea substanţa, transformîndu-se instantaneu în fiinţă, te aud în gînd, în sunet, în viaţă.

— Dormeai sau erai trează?

— De ce mă întrebi asta? Ştii bine că aştept, aştept mereu. Aştept cînd dorm şi aştept cînd nu dorm.

— Ce aştepţi?

— Aştept să-mi vorbeşti. Noi doi vorbim atît de rar acum! Vorbeşte-mi despre planeta aceea.

— Altă dată.

— De ce tot amîni?

— Nu ştiu, draga mea. Mi-e teamă să nu te mint şi să nu mă mint pe mine însumi. Şi, în afară de asta, îmi place să vorbesc cu tine despre altceva decît despre lucrurile de-aici... Tu mă ajuţi să-mi amintesc.

— Ştiu asta. Dar ceea ce îmi spui mă doare. Oare eu exist numai în trecut? Acum nu mai exist?

Nu i-am răspuns. Ce puteam să-i spun? Ea era aici şi în acelaşi timp nu era. Viaţa ei, înregistrată pe nu mic cristal, nu ştia ce înseamnă „aici" şi „acum". Dar nu era cazul să-i amintesc de toate acestea. De ce? Era atît de sensibilă!

Cînd dialogul nostru se termina, o puneam din nou în cutie, şi cutia o ascundeam cît mai bine, ca să nu dea de ea femeia de serviciu cînd va veni să facă curăţenie în cameră.

2.

Uneori mi se părea că visez. Atunci vorbeau cu mine lucrurile. Geamul îmi spunea:

— Eu sînt geamul! Priveşte ce strălimpede e seninul cerului! Şi depărtările. Or, ce poate fi mai îmbietor decît depărtările?

Depărtările! Noţiunea aceasta îmi era cunoscută ca nimănui altcuiva. Depărtarea, spaţiul... Pe tema aceasta am discutat cu Kant în cabinetul său, şi secretarul filozofului, domnul Jachmann, aştepta să se sfîrşească discuţia noastră mult prelungită. Dar deocamdată nu trebuia să spun nimănui că l-am cunoscut în persoană pe Kant.

Odată m-a luat gura pe dinainte. Era la un seminar de istorie a filozofiei. Am redat ceea ce mi-a spus Kant atunci, în cabinetul său, vorbindu-mi încet de tot, ca să n-audă domnul Jachmann. Profesorul Matveev, un mare cunoscător al filozofiei clasice germane, m-a întrerupt:

— Kant n-a spus asta!

— Negaţi acest lucru cu atîta siguranţă, i-am răspuns eu, ca şi cînd aţi fi fost de faţă la discuţia noastră.

Pe fața profesorului a apărut o expresie de extremă nedumerire.

— Mă rog, cum putea el să fi vorbit cu dumneata? Ori nu ești în toate mințile?

— Scuzați, am bîiguit eu, nu m-am exprimat bine.

— Se mai întîmplă, zise condescendent profesorul, dînd scurt din capul său cărunt și alungit.

Condescendență... Am observat că studenții prețuiesc foarte mult această însușire. Lor li se pare că condescendența și bunătatea sînt unul și același lucru. Profesorul Matveev este condescendent. El se consideră de mult un mijlocitor între marii oameni ai trecutului, clasicii filozofiei, și oamenii de rînd, de felul colegilor mei, dornici să se împărtășească din ideile profunde și complexe. Această mediere îl și face condescendent. El se află undeva la mijloc între Spinoza, Kant, Hegel, pe de o parte, și junii aceștia lipsiți de experiență, pe de altă parte. Și e mulțumit de acest rol de mediator.

De fapt, și eu sînt un mediator. Dar medierea mea nu mă face condescendent. Dimpotrivă! Sînt nemulțumit de mine, ca și de situația în care mă găsesc. Am impresia că în cele opt luni de cînd mă aflu pe Pămînt am făcut prea puțin.

Hîmokesan, severul comandant al navei și șef al expediției, se pare că mi-a supraestimat posibilitățile. Altul în locul meu ar fi apucat să facă mai mult.

Am mult timp la dispoziție? Nici mult și nici puțin. Încă nu cunosc exact ziua și ora în care nava noastră, aflată în împrejurimile lui Saturn, va începe să se apropie de Pămînt. Încă nu știu cînd va veni ziua aceea în care voi primi ordinul lui Hîmokesan de a-mi declina imediat numele adevărat.

Stau iarăși la mine în cameră, la geam.

Depărtările și seninul cerului!

Numai de la geamul hotelului, depărtările arată așa de blînde și pașnice. Vîrfurile copacilor... Norii... Dar acolo unde nu sînt nici copaci, nici nori, acolo, în vidul nesfîrșit al universului, sînt cu totul alte depărtări. Și depărtările acelea trăiesc și ele în conștiința mea.

Stau la masa de scris și citesc povestirile lui Cehov. Cehov mă atrage, mă atrage și mă respinge. În oamenii și întîmplările înfățișate de el e ceva ce nu pot înțelege. Viața eroilor lui seamănă cu un labirint în care oamenii rătăcesc căutînd nu ieșirea, ci ceva încă și mai încîlcit decît un labirint. Oare să fi fost într-adevăr așa viața la sfîrșitul secolului al XIX-lea?

Întorcînd fila, rămîn o clipă pe gînduri și mă surprind stăpînit de o dorință de neîmplinit. Aș vrea să-mi împărtășesc impresiile din lectura povestirilor lui Cehov cuiva care

nu e aici, severului şi înţeleptului comandant Hîmokesan. De ce lui anume? Pentru că el m-ar ajuta să înţeleg ceea ce nu pot să pricep. Dar Hîmokesan e departe. Şi atunci cînd ne vom revedea nu cred că vom avea timp să discutăm despre labirintul în care rătăceau oamenii de la sfîrşitul secolului trecut.

3.

Mi-am luat un nume străin, zicîndu-mi Nikolai Larionov, dar am făcut asta nu acum, ci cu mai bine de două sute de ani în urmă, la Koenigsberg, cînd m-am prezentat acasă la Immanuel Kant. Mi s-a întîmplat atunci ceva interesant: mi-am uitat numele; fireşte, nu numele adevărat, ci pe cel de împrumut. Dar Kant n-a luat cîtuşi de puţin în seamă încurcătura în care mă vedeam pus. Îl captivase tema discuţiei noastre pentru că vorbeam despre spaţiu şi timp, şi despre cerul înstelat, al cărui trimis i-am spus că sînt.

Uneori n-am somn noaptea şi atunci contemplu cerul spuzit de stele. Patria mea, draga mea Dilneia, se pierde undeva printre stelele acestea fără număr, şi eu o caut, deşi ştiu că nu-i chip s-o găsesc. E aşa de departe, că e şi greu de imaginat.

Nu e oare de-a dreptul uimitor că Terra are o dublură, o planetă foarte asemănătoare ei, ca şi cum între două surori gemene s-a aşternut un spaţiu rece, străin şi le-a despărţit? Şi atunci cînd mă copleşeşte tristeţea scot bucăţica aceea de substanţă şi ea stă de vorbă cu mine. Atunci mi se pare că în acest boţ de substanţă sensibilă a încăput toată Dilneia, lumea aceea uriaşă care m-a crescut.

— Eroia, îi şoptesc, mă auzi?

— Te aud, îmi răspunde ea în şoaptă.

Dar aceasta e o şoaptă aparte, neomenească, nepămînteană, şi mi se pare că ea vine nu din camera mea şi nici măcar de pe Pămînt, ci din Dilneia. Pentru şoapta aceasta nu există nici spaţiu şi nici timp.

— Eşti aici? întreb.

— Dar unde vrei să fiu? Sînt aici. Vorbeşte-mi, scumpule, spune-mi ce faci tu acolo, pe Pămînt.

Îi spun cum m-a luat azi gura pe dinainte şi am zis ce nu trebuia. Şi asta la o oră de seminar la universitate!

— Nu cumva ai vorbit în limba din Dilneia? întreabă Eroia.

— Nu, am vorbit ruseşte. Dar, fără să-mi dau seama, am folosit cîteva expresii din secolul al XVIII-lea. Adu-ţi

aminte că am vizitat pentru prima oară Pămîntul la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Şi mi-au rămas în memorie multe cuvinte ieşite din uz. Unul dintre cei de faţă i-a şoptit altuia: „Are un limbaj ales şi pompos". Celălalt, mai indulgent, a observat cu o ironie binevoitoare: „E un om bizar. L-a captivat cu totul secolul al XVIII-lea..." Vorbeau foarte încet, dar simţurile noastre sînt mult mai ascuţite decît ale oamenilor. Şi asta uneori mă chinuie. Aflu ce n-ar trebui să ştiu.

— Dacă nu mă-nşel, ştiam că ai cu tine aparatul cu care se pot citi gîndurile altora.

— L-am aruncat în apă de pe podul Liteinîi. Acum zace pe fundul Nevei.

— L-ai scăpat?

— Nu, l-am aruncat. Nu vreau să citesc gîndurile altora. Am renunţat la acest avantaj faţă de oamenii de pe Pămînt. Oamenii aceştia îmi plac, Eroia.

— Dar tu lor?

— Asta n-o ştiu.

4.

Sună telefonul.

— Alo! zic, ridicînd receptorul. Mă alintă o voce de femeie:

— Mă recunoşti?

— Nu, nu te recunosc.

— Ce-i cu tine, Nikolai? De ce nu mă recunoşti? Eu sînt Vera! Vera Vasilieva.

Îmi încordez memoria, încerc să mi-i amintesc pe toţi cei cu care am făcut cunoştinţă în cele opt luni de cînd mă aflu pe Pămînt. Vera Vasilieva? Nu, nu-mi amintesc de cineva cu acest nume.

— Eu sînt Vera! Vera! stăruie vocea aceea blîndă de femeie. Nu se poate să mă fi uitat. Trebuie să ne vedem. De ce taci?

— Nu ştiu, răspund şovăind. Îmi amintesc de toate cunoştinţele mele...

— Trebuie să ne vedem, insistă vocea. Trebuie! Mă aflu aproape. Coboară. Te aştept în hol, lîngă chioşcul de ziare.

— Cobor imediat.

Îmi scot pijamaua şi-mi pun costumul. Mîinile mele se zoresc. De ce i-am promis? Dar trebuie odată să lămurim lucrul ăsta! Se pare că am un tiz, iar vocea lui se aseamănă cu a mea.

După trei minute mă aflu în hol. Lîngă chioşcul de ziare stă o tînără. Mă priveşte, şi pe faţa ei desluşesc un zîmbet.

— Acum mă recunoşti ? mă întreabă.

— Nu, nu te recunosc.

— Doar nu puteam să mă fi schimbat atîta într-un an şi jumătate ! Nikolai, tu glumeşti, nu ?

— Nu, nu glumesc. Acum sînt eu mirat. Mă numesc Nikolai Larionov.

— Ştiu. Dar nu se poate să mă fi uitat. Eşti bine sănătos, scumpule ?

Ochii necunoscutei mă privesc cu o expresie de îngrijorare, la care se adaugă spaima şi speranţa.

— Ce s-a întîmplat ?! N-a trecut decît un an şi jumătate de cînd ne-am văzut ultima oară. M-ai condus cînd plecam în Arctica. N-a trecut de-atunci decît un an şi jumătate, şi tu, Kolia, te uiţi la mine aşa ca şi cînd m-ai vedea pentru prima oară.

— Pentru prima oară, zici ? Păi chiar aşa şi este. Acum un an şi jumătate eu nu eram aici.

— Dar unde erai ?

Simt că nu pot ocoli răspunsul :

— Acum un an şi jumătate eram departe.

— Unde ? întrebă fata abia auzit.

— În împrejurimile lui Saturn, am răspuns eu la fel de încet.

Fata păli. Nu ştiu de ce a pălit aşa. S-a făcut albă la faţă. Apoi s-a întors şi s-a depărtat. Mergea fără să întoarcă capul şi fără să se grăbească, ca pe întuneric. Îşi închipuia, cred, că am înnebunit. Nu voiam şi nu puteam să intru în amănunte. Nu era încă momentul. Dar cît aş fi vrut să strig în urmă-i : „Întoarce-te ! Nu pleca ! Să ştii că nu ţi-am spus ceea ce era mai important".

Nu, nici nu putea fi vorba să-i spun ceea ce era mai important.

Revenit în cameră, o vreme m-am tot plimbat dintr-un colţ în altul. Va să zică am o dublură ? Bineînţeles, fata era sigură că mă cunoaşte. Ce situaţie stupidă ! A naibii de idioată ! Ce-i de făcut ? Să-i împărtăşesc taina mea ? N-am dreptul s-o fac. Va veni vremea în care va afla cine sînt. Dar vremea asta nu va veni atît de curînd. Dar, chiar dacă i-aş mărturisi, oare m-ar crede ? Mărturisirea mea ar putea s-o ucidă. Ar crede că iubitul ei a înnebunit. Ciudat e altceva, şi anume că a coincis nu numai numele, dar şi înfăţişarea. Mi-am luat, se vede, un nume de împrumut, fără să ştiu că acest nume îi aparţine altuia... Nikolai Larionov... S-ar

putea ca pe Pămînt să fie zeci de oameni cu acest nume. Dar fața mea nepămînteană seamănă grozav cu fața unui pămîntean... Ei bine, asta e, într-adevăr, enigmatic și inexplicabil.

5.

Pe perete e un afiș care anunță că azi se va ține o conferință publică: „Ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete".

Merg și eu, chiar acum, la această conferință. De ce? Nu cumva ca să dau în vileag ignoranța conferențiarului? Nicidecum. Pur și simplu vreau să compar fantezia cu realitatea, ficțiunea cu faptul autentic. Și în afară de asta să mai încerc o dată captivantul și puternicul simțămînt al ispitei, cu care va trebui să lupt, încordîndu-mi toată puterea de voință. Și dacă n-am să mă pot stăpîni, am să mă ridic și am să spun:

— Greșiți, dragă profesore. Ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete nu trebuie, din punct de vedere morfologic, să arate neapărat ca niște monștri.

— Ce dovezi ai dumneata, tinere, în sprijinul acestei afirmații? va întreba conferențiarul, zîmbind ironic.

— Ce dovezi? Bunăoară, eu însumi. Nu veți contesta, sper, că sînt înzestrat cu rațiune, nu? Or, eu m-am născut în altă parte decît pe Pămînt.

În ciuda vîrstei mai mult decît respectabile și a unei experiențe de invidiat, am în mine multă vanitate juvenilă. Oare nu ea mă îndeamnă să merg la această conferință?

Aula e plină pînă la refuz. Am găsit anevoie un loc. In stînga mea stă un bătrîn octogenar, în dreapta — o studentă. Bătrînul își mîngîie barba venerabilă și-mi aruncă o privire indulgentă. Îmi zic: „Ehe, moșule, dumneata ești mai tînăr ca mine cu cîteva sute de ani, așa că n-are rost să te mîndrești cu barba asta de patriarh".

În ochii studentei arde dorința de a cunoaște necunoscutul.

— După cît se pare, vă interesează mult lumile îndepărtate...

— Dar pe dumneavoastră?

— Pe mine, nu. Pe mine mă interesează mai mult bătrînul nostru Pămînt, cel atît de inteligent.

— Atunci de ce ați mai venit la această conferință?

— Ca să-l îndrăgesc și mai mult pe acest moșneag. Dar dumneavoastră?

— Vreau să mai aflu cîte ceva despre ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete.

— Am înțeles. Ei bine, imediat ni se va vorbi despre ele.

Conferențiarul a urcat la tribună. Avea o față inteligentă, dar distantă, mai degrabă fața unui actor decît a unui savant. Iar pe chipul său stăruie acea expresie de importanță și aplomb proprie numai actorilor, pe care am observat-o nu o dată și pe Pămînt, și la noi, pe Dilneia. Vorbește într-un fel elegant, cu o dicțiune voit aleasă. Iar în vocea lui, în felul cum rostește cuvintele se deslușește o nuanță de lene și de oboseală ascunsă, ca și cum i s-a cam făcut lehamite de Cosmos și de problema asta (cu care e demult „per tu"), așa cum i s-a acrit unui actor de viața altcuiva pe care a înfățișat-o de o sută sau de o mie de ori pe aceeași scenă.

A vorbit despre biopolimeri, a spus că universului îi place să repete și să se repete, măcar și numai pentru că dispune de atîta timp și de atîta spațiu. Această observație mărturisea că el, conferențiarul, nu accepta să se lase pradă unui entuziasm naiv, de care căuta să ferească și auditoriul, ci voia să dea de înțeles că, intrînd în esența problemei, ne paște monotonia infinitului. A rostit cuvîntul „infinit" cu atîta eleganță și cu atîta facilitate, ca și cînd ar fi vrut să schimbe cu intonația vocii sale această noțiune cam înfricoșătoare, s-o mai îmblînzească. Ceea ce a produs o puternică impresie nu numai asupra octogenarului și a studentei, ci, mărturisesc, chiar și asupra mea, care îmi făcusem o imagine mult mai concretă despre infinit decît conferențiarul însuși.

„Ai talent, nimic de zis — m-am gîndit eu. Dar despre ființele înzestrate cu rațiune de pe alte planete nu știi, dragul meu, cu mult mai mult decît moșul acesta credul".

Dar numaidecît am fost pedepsit pentru aprecierea aceasta nu tocmai respectuoasă, am fost pedepsit întocmai ca un băiat neascultător. Conferențiarul a rostit în treacăt un cuvînt straniu, nemărginit de bine cunoscut mie și cu totul imposibil de a fi auzit aici, pe Pămînt. I-a dat glas acestui cuvînt încet de tot, aproape în șoaptă:

— Dilneia...

Deodată am simțit că mă sufoc, ca și cînd toate acestea s-ar fi petrecut nu aievea, ci în vis. Nu putea el să fi pronunțat acest cuvînt. Nici un suflet de pe Pămînt nu știe de existența Dilneii afară de mine și de boțul acela inform de substanță, ascuns într-o cutie. Probabil că mi s-a părut. Mă aplec spre studentă și o întreb:

— A spus ceva de Dilneia?

Studenta se strîmbă:

— Mă deranjați...

— Scuzați... A spus sau nu?

— Despre ce?

— Despre planeta Dilneia?
— Nu, n-a spus nimic.
Mă întorc spre bătrîn. Moşul nu aude bine. Aproape că strig în urechea lui năpădită de puf:
— A spus ceva de Dilneia?
— A spus, răspunde bătrînul, cu un surîs care mi s-a părut deplasat.
„Ei asta-i bună! îmi zic. Lasă-te de astea! Studenta are dreptate, conferenţiarul n-a spus nimic".
Conferenţiarul, jucîndu-şi vocea, aduce iar vorba despre polimeri, despre acizii nucleici şi despre „memoria" chimică ce stă la baza organizării tuturor fiinţelor vii.
Are nu numai o voce, dar şi nişte mîini de artist. Ţinînd creta cu degetele lui lungi, scrie pe tablă o formulă, pentru ca, apelînd la semne matematice convenţionale, impasibile, exacte şi independente de „eul" nostru, să lămurească auditoriul asupra esenţei materiale a vieţii...
Îmi zic, aproape şoptindu-mi: „Ehe, cunoştinţele tale despre activitatea celulei vii, informaţiile tale despre «memoria» moleculară au rămas în urmă cu vreo cinci sute de ani". Şi conferenţiarul îmi pedepseşte din nou insolenţa. Nu cumva o fi un telepat de-mi citeşte gîndurile de la distanţă? Din nou pronunţă acel cuvînt care e cu neputinţă să iasă din gura lui. Zice:
— Dilneia.
O întreb din nou pe studentă:
— A zis ceva despre Dilneia?
Studenta mă priveşte mirată, după care răspunde furioasă:
— Mai bine să ascultăm ce spune conferenţiarul.
— Să ascultăm.
Ascult cu atenţie. Iarăşi lucruri perimate, vechi de sute de ani, din domeniul biofizicii şi al biochimiei. Îmi zic: „Larvef, te-i fi sculat azi întors pe dos! Vezi bine, ce vină are Pămîntul că viaţa de pe el e mai tînără decît cea de pe Dilneia? Dacă ai venit aici, stai frumuşel, ai răbdare şi ascultă".
Mă uit la tribună şi parcă nu prea mă simt în apele mele. Făcînd o pauză pe care n-am putut s-o prevăd, conferenţiarul mă priveşte. Mă priveşte şi surîde. Surîsul lui are ceva misterios, şi cuvintele pe care le rosteşte apoi de o manieră intimă, încet, dar distinct, parcă adresîndu-se nu sălii, ci numai mie, îmi întăresc bănuielile.
— Sînteţi de acord, dumneavoastră, întreabă el deodată, că locuitorii Dilneii au un mod de a gîndi cu totul altfel decît noi, pămîntenii?
A dat cuvîntului „dumneavoastră" o intonaţie aparte, subtilă, ceea ce i-a imprimat un sens puţin bizar, parcă afir-

mînd, în pofida faptelor, că în sală se află numai două persoane: el şi eu. El şi eu. Şi el se adresează „eului" meu, „eului" meu autentic, şi nu aceluia care se dă drept Nikolai Larionov.

Nikolai Larionov tace. Tace şi „eul" meu autentic, nu se trădează. Bătrînul de-alături mă priveşte uimit. Se uită la mine şi studenta, parcă dîndu-şi seama că această conferinţă s-a transformat într-un dialog între conferenţiar şi un tînăr cu aspect ciudat, cu o faţă a cărui expresie se schimbă mult prea repede şi mult prea des.

Eu tac, tac şi mă gîndesc îngrijorat de unde o fi ştiind el de Dilneia şi de mine, căci nu e decît un conferenţiar. Sau poate e un telepat şi acum îmi citeşte gîndurile cele mai intime ca dintr-o carte deschisă...

Ei bine, nu, n-a fost decît un artificiu oratoric. Acum conferenţiarul nu se mai uită la mine, ci la bătrînul de lîngă mine. Să fi vorbit oare, într-adevăr, despre Dilneia? Mă îndoiesc. Se pare că a vorbit nu el, ci starea mea de anxietate.

Şi totuşi, la sfîrşitul conferinţei m-am dus la conferenţiar, în jurul căruia se strînsese lumea, şi l-am întrebat discret:

— Mi s-a părut că aţi vorbit despre Dilneia.

Îmi răspunse rîzînd:

— Nu vi s-a părut. Am vorbit într-adevăr despre planeta aceasta îndepărtată.

6.

Conferenţiarul avea, fireşte, un nume. Gustav Pavlovici Tuniavski — aşa îi zicea. Astrobiolog şi scriitor. Două specialităţi dacă nu punem la socoteală şi o a treia: popularizarea ideilor ştiinţifice şi tehnice. Am găsit o scurtă prezentare a vieţii şi activităţii lui în două enciclopedii: într-una cosmică şi în alta literară. Acum ştiam cînd şi unde s-a născut, în ce an a absolvit facultatea de cosmologie a Universităţii din Leningrad, cînd şi-a publicat primul articol, dar nu aflasem ceea ce era mai important: de unde ştia el de existenţa Dilneii?

Toate zilele acestea m-am gîndit într-una la el, la omul acesta enigmatic. Oare să fie om? Oamenii nu pot să ştie ceva ce le depăşeşte experienţa şi posibilităţile ştiinţei contemporane lor. Dar dacă nu e om, atunci ce e? Un locuitor al Dilneii, ca şi mine? Nu, este exclus. Numai eu singur, depăşind spaţiul şi timpul, am reuşit să ajung pe Pămînt. Asta în primul rînd, iar în al doilea rînd el avea o înfăţi-

șare cu totul și cu totul pămînteană. Era frumos, judecînd după noțiunile despre frumusețe ale pămîntenilor. Poate chiar mult prea frumos pentru un savant și un scriitor. Am mai spus că avea o înfățișare de artist. Avea și gura omenească, pămînteană. N-am observat la el vreo urmă de operație plastică. Dar de unde putea el să știe ceea ce alții nu știau ?

Răspunsul la această întrebare trebuia să-l capăt imediat și chiar de la el. Și totuși amînam de la o zi la alta vizita pe care urma să i-o fac. Mai înainte de a mă duce la el trebuia să-i studiez lucrările. Bibliograful cibernetic de la biblioteca universității mi-a dat toate informațiile de care aveam nevoie. Obținînd cărțile comandate, m-am pus pe citit. După ce dădea o serie de informații reale despre Marte și biosfera lui, autorul îi oferea cititorului ipoteze dubioase și presupuneri naive despre făpturile înzestrate cu rațiune ale universului. Mult mai interesante erau povestirile lui științifico-fantastice. Dar, din păcate, el a scris mult prea mult pentru ca să-i pot citi toată opera.

Nu voiam să mai amîn întrevederea aceasta. I-am telefonat, recomandîndu-mă, firește, nu cu numele de pe Dilneia, ci cu cel de pe Pămînt, împrumutat de la oameni.

— Larionov ? întrebă el. Nikolai ? Bine, Nikolai, va trebui, după cum văd, să-mi amîn toate treburile dacă insiști așa de mult. Crede-mă, sînt foarte ocupat.

— Immanuel Kant era și el un om foarte ocupat și cu toate acestea... N-am mai terminat fraza, dîndu-mi seama că iar m-a luat gura pe dinainte.

— Kant ? întrebă el. Immanuel ? Ca să-ți spun drept, pe mine unul nu prea mă interesează ideile lui Kant. De altfel, nici nu sînt filozof. Sper că insiști atît de mult să ne vedem nu din cauza lui Kant.

— Nu, nu din cauza lui Kant. Am motive mult mai importante și mai puțin abstracte.

— Mă faci curios. Ce motive, dacă îmi dai voie să te întreb ?

— Am să vi le spun atunci cînd ne vom vedea.

— Bine, zise el. Te aștept mîine la patru.

7.

Nici pînă acum nu pot să-mi iert că m-am dus la Tuniavski fără a fi citit mai înainte toate povestirile lui științifico-fantastice. Atunci nu m-aș fi pus într-o situație ridicolă. Dar el a scris mult prea mult, iar eu eram mult prea grăbit să mă văd cu el, eram grăbit să lămuresc problema

care mă frămînta. E drept, aş fi putut să apelez la serviciile automatului de la biblioteca publică, care prezenta referate după subiectele cărţilor. Dar încetasem să-i mai acord credit după ce am citit **David Copperfield** şi **Însemnările clubului Pickwick** şi le-am confruntat cu fabulaţia concisă şi lipsită de umor pe care mi-a prezentat-o în prealabil automatul.

Nu întîmplător amintesc aici de operele lui Dickens. Venind la Tuniavski, parcă m-am văzut în calmul şi idilicul secol al XIX-lea. Dintr-o toană bizară sau din cine ştie ce alt motiv, scriitorul fantast şi totodată astrobiolog s-a instalat într-o casă veche, semănînd cu un muzeu de etnografie. Deschizînd uşa, păşeai nu numai în locuinţa gazdei, dar şi în tihnitul secol al lui Dickens. Exact în clipa în care am intrat, o veche pendulă a început să bată ora. Bătea ora melodios, rar, de parcă n-ar fi măsurat timpul, ci ni l-ar fi restituit.

— A, Nikolai ! mă întîmpină Tuniavski, ca şi cum m-ar fi cunoscut de mic copil. Ia loc! Fumezi ? Pot să-ţi ofer o havană excelentă.

Mobilierul din cabinet era vechi. M-am aşezat într-un jilţ de o moliciune neobişnuită, care mă predispunea la lene. În perete era atîrnat un tablou cu un peisaj la fel de tihnit şi idilic, care parcă te chema în trecut. Mi-am zis : „Ehe, nenişorule, da' văd că eşti cu totul altfel decît mi te închipuiam. Scrii despre viitor, dar trăieşti în trecut".

— Într-o atmosferă tihnită, provincială ca aceasta, e mai uşor să visezi la viitor decît în cabina unei cosmonave sau pe magistralele subterane, unde precumpăneşte viteza. Un vis cutezător are nevoie de contrast.

— Tot ce se poate, i-am răspuns.

Urmă o pauză. Am profitat de ea ca să întreb :

— Ce ştiţi dumneavoastră despre Dilneia?

Tuniavski rîse.

— Şi mult şi puţin. Dar de ce te interesează aşa de mult o planetă fictivă ?

— La fel de bine aş putea şi eu să spun despre Pămînt că este o ficţiune. Dar m-ar crede numai cineva care nu l-a văzut niciodată.

— Ce vrei să spui cu asta, Nikolai ? Nu prea te înţeleg. Ceea ce ştim noi doi despre Pămînt ştim nu dintr-o povestire ştiinţifico-fantastică, pe cîtă vreme dumneata ai aflat de Dilneia citind nuvela mea **Peregrinul Larvef**.

— **Peregrinul Larvef ?** Aţi scris dumneavoastră o nuvelă cu acest titlu ? N-am citit-o.

Pe faţa lui Tuniavski apăru o expresie de nemulţumire.

— N-ai citit-o ? Nu te-ai ostenit s-o citeşti ? Atunci de ce naiba mă mai întrebi de Dilneia asta inexistentă ? Tot

ce am vrut şi am putut să spun despre ea am spus în nuvela mea.

— Am s-o citesc neapărat. Mă miră însă că stăruiţi în a o considera o ficţiune.

— Eu am născocit-o.

— Vă asumaţi o sarcină prea mare. Dacă mă gîndesc bine, aş putea chiar să mă supăr. Închipuiţi-vă că eu aş veni la dumneavoastră şi v-aş spune că eu am născocit Pămîntul. Cred că v-aţi supăra pe mine.

— Eu unul m-am născut pe Pămînt, aici trăiesc.

— Şi eu m-am născut pe Dilneia! Aveţi ceva împotrivă?

Tuniavski rîse, de data aceasta sincer, fără să pozeze.

— Dimpotrivă! Ba chiar mă flatează ca scriitor. Dar în afară de mine mai există bunul simţ, logica. Or, logica nu prea e de acord cu ceea ce spui dumneata.

— Fiţi pe pace. Logica nu va fi afectată. Ceea se spun eu este o realitate. Şi cum ar putea bunul simţ să obiecteze împotriva unei realităţi evidente?

— Evidente? Tuniavski dădu din umeri. N-am mai auzit încă o remarcă atît de măgulitoare. Eu am descris într-un chip atît de convingător Dilneia încît dumneata ai luat-o drept o realitate la fel ca şi Pămîntul.

— N-am citit nuvela dumneavoastră. Din păcate, n-am citit-o. Deocamdată nu pot să apreciez exactitatea descrierilor dumneavoastră. Dar îmi amintesc mult prea bine de Dilneia. Pentru că m-am născut pe această planetă.

Tuniavski mă privea fără a-şi ascunde simţămintele pe care le încerca în clipa aceasta. Privirea lui exprima nedumerirea, neîncrederea, bănuiala că cineva vrea să-l prostească. Am citit toate acestea pe faţa lui.

— Care va să zică aşa, zise el, ridicîndu-se. Dumneata zici că te-ai născut pe o planetă născocită de mine, da? E amuzant! Dă-mi voie, în acest caz, să te ating, ca să mă conving că nu eşti o fantomă, ci o realitate.

Îşi întinse degetele lungi şi fine şi mă ciupi, ba încă destul de dureros.

— Da, eşti o realitate. Totuşi, ce te-a făcut să vii aici?

— Aceeaşi întrebare mi-a pus-o şi Immanuel Kant. E drept, într-o formă mai delicată. Dar dacă la Kant m-am dus ca să discut despre unele probleme de gnoseologie, la dumneavoastră am venit din cu totul alt motiv. Am venit să vă întreb de unde aţi căpătat informaţii despre Dilneia.

— Ţi-am răspuns o dată. Dilneia este o născocire de-a mea. Ea există numai în mintea mea şi în conştiinţa cititorilor care mi-au citit nuvela **Peregrinul Larvef.**

— Am să citesc neapărat această nuvelă.

— S-o citeşti. E destul de captivantă.

— Am s-o citesc. Spuneţi-mi, are la bază ceva material faptic?

— Nu, totul e ficţiune.

— Stăruiţi să susţineţi asta? La ce bun? Ca să ştergeţi toate urmele? Vă închipuiţi poate că eu am să cred că Dilneia e o ficţiune cînd eu însumi sînt de-acolo?

— Dar ţi-ai declinat identitatea! Dumneata eşti Nikolai Larionov...

— Acolo mi se spunea altfel. Eu mă numesc Larvef.

În ochii ironici ai lui Tuniavski se ivi ceva ca o licărire de spaimă, dar dispăru numaidecît, după care îi luă locul o expresie de compasiune.

— Bine, bine! zise. Te cred! Te cred! Dumneata trebuie să te odihneşti, să mai schimbi aerul. Ai ieşit de mult din spital? Ai avut un şoc nervos, da?

— Greşiţi. Sînt perfect sănătos. Mă rog, văd că nu credeţi ce vi se spune, dar nu aveţi nici un temei să nu daţi crezare faptelor.

Şi zicînd acestea, am scos din buzunar cutia aceea, am luat boţul de substanţă şi l-am pus pe masă.

— Eroia, am zis încet de tot, mă auzi?

— Te aud, a răspuns ea. Ce doreşti, scumpule?

— Aş vrea să vorbeşti cu omul acesta, să-i spui cine sîntem noi şi de unde am venit. Dînsul caută să mă încredinţeze că noi doi sîntem o născocire de-a sa.

Eroia nu s-a lăsat mult rugată. A început să turuie, de parcă s-ar fi săturat să mai ţină ascunsă taina noastră.

8.

Mai tîrziu, în camera mea de hotel, eu şi cu Eroia ne-am amintit nu o dată de acest episod. Nu, scriitorul s-a dovedit a nu fi la înălţime. Pur şi simplu s-a speriat, s-a speriat aşa cum se speriau oamenii din secolul al XVIII-lea, care credeau în existenţa unor forţe rele de pe tărîmul celălalt. De spaimă şi-a pierdut darul elocinţei şi simţul umorului. De altminteri, poate fi el condamnat pentru asta? Ce, Herbert Wells, bunăoară, nu s-ar fi pierdut cu firea dacă s-ar fi pomenit cu vizita omului invizibil sau cu aceea a Călătorului, venit din viitor cu maşina timpului?

S-a făcut alb la faţă şi a căzut în fotoliu. Am trebuit să scotocesc prin mica lui farmacie, să caut picături de valeriană şi validol. Din păcate nu aveam cu mine medicamente din Dilneia, care l-ar fi făcut să se simtă imediat excelent.

Cînd şi-a venit în fire, a deschis un ochi (celălalt, nu ştiu de ce, a rămas închis) şi a aruncat cu ochiul acesta o

privire circumspectă la celălalt capăt al mesei, unde adineauri se afla boțul s-o ascund pe Eroia în cutie, iar cutia s-o fac să dispară mai repede.

— Cine ești dumneata? m-a întrebat Tuniavski.

— Aceeași întrebare mi-a pus-o și Immanuel Kant, i-am spus eu abia auzibil.

— Kant nu ți-a pus o astfel de întrebare.

— De unde știți? Dumneavoastră n-ați fost de față.

— Episodul acesta l-am născocit eu.

— Perfect. Deci toate sînt la locul lor.

— Așadar, n-a fost nimic? Înseamnă că numai mi s-a părut?

— Vi s-a părut, i-am răspuns.

— Și totuși cine ești dumneata?

— Un personaj dintr-o nuvelă a dumneavoastră. Asta vă convine?

Tuniavski a rîs. De data asta a izbucnit într-un rîs vesel.

— Fie și așa. Nu vreau să-mi bat capul încercînd să desfac nodul acesta. Dar de ce te-ai ridicat? Vrei să pleci?

— La revedere, i-am zis.

Tuniavski n-a căutat să mă rețină.

La mine în cameră eu și cu Eroia ne-am adus de multe ori aminte de întîmparea aceasta. Într-adevăr, Tuniavski era un pămîntean. Și era sincer. S-a mirat într-adevăr și nu m-a crezut că eu sînt Larvef. Așadar, și Dilneia, și eu, și Eroia sîntem o născocire de-a lui. Dar este cu neputință să crezi într-o asemenea coincidență a ficțiunii cu realitatea. Ca atare, el caută să ne prostească. În ce scop?

Oricît ar părea de curios, Eroia, Eroia cea artificială, ea însăși o enigmă între enigme, nu putea suporta enigmele.

— Trebuie să lămurești asta, Larvef, îmi zise.

— Ce anume?

— De unde cunoaște el taina noastră.

— El spune că toate astea au fost născocite.

— Bine, dar tu îl crezi încă și mai puțin decît mine.

— Să nu ne pripim. Mai devreme sau mai tîrziu o s-o aflăm. Acum însă am să-ți citesc cu glas tare nuvela lui, **Peregrinul Larvef**, pe care am luat-o azi de la bibliotecă.

I-am citit toată seara. În răstimpuri ea mă întrerupea.

— Bine, dar așa ceva nu s-a întîmplat. Nu știu, dar eu una nu-mi aduc aminte. Tu îți amintești, Larvef?

— Probabil că lucrurile despre care vorbești tu au fost inventate pentru a face nuvela mai captivantă, în rest totul e redat exact. Ce părere ai, Eroia?

— Am impresia că el a trăit în fiecare dintre noi. Asculta ce vorbeam, ne citea gîndurile. Nu ți se pare, Larvef, că asta vine în contradicție cu logica?

Fără să vreau am surîs. Ei bine, dacă Eroia vorbeşte de logică înseamnă că, într-adevăr, ceva nu e în regulă. Am lăsat întrebarea ei fără răspuns.

— Citeşte mai departe, zise ea, poate că la urmă vom găsi o explicaţie a acestui fapt teribil.

Am citit nuvela pînă la capăt. Dar finalul ei nu ne-a risipit îndoielile. Dimpotrivă, le-a sporit. Încercam un simţămînt necunoscut pînă atunci de pe urma faptului că viaţa mea de pe Dilneia era descrisă într-o carte de pe Pămînt. Părea că trăiam şi nu trăiam, că eram aici şi totodată eram implantat într-o naraţiune străină mie şi parcă deplasat într-un alt plan de existenţă, încă şi mai bizar.

Ei bine, cu asta nu eram de acord. Nu mă îndoiam cîtuşi de puţin că sînt o realitate, şi faptul că am devenit obiectul fanteziei dezlănţuite a scriitorului Tuniavski nu trebuia să lezeze sentimentul propriei mele demnităţi. În definitiv, dincolo de acest fenomen aparent iraţional se afla poate o esenţă absolut raţională. Telepatia, această ştiinţă veche şi totodată tînără, era şi pe Dilneia, şi pe Pămînt încă în stare embrionară. Coincidenţa dintre ficţiune şi realitate se explica, probabil, prin talentele telepatice ale lui Tuniavski, care a ştiut să depăşească timpul şi spaţiul cu un fel de al şaselea simţ, încă nedescoperit de ştiinţă. Aşa gîndeam eu după ce citisem cartea dedicată persoanei mele. Dar asta nu i-am spus-o Eroii, acelui boţ de substanţă informă. Afară de asta, ea stătea deja în cutie, cufundată în acea stare de absenţă care se potrivea mai bine esenţei ei, esenţă mai degrabă a unei substanţe decît a unei fiinţe.

9.

Pe stradă, o bătrînică mi-a zîmbit cu multă amabilitate şi m-a întrebat:

— Tinere, spune-mi, te rog, cît e ora?

— Cinci şi jumătate, i-am răspuns.

Bătrînica m-a mai privit o dată, poate invidiindu-mi tinereţea, şi şi-a văzut de drum, mişcîndu-şi agale picioarele reumatice şi amintindu-şi cu melancolie de trecut şi de tot ce-a fost odată. Ţinea minte ce-a fost cu zece ani în urmă, şi cu douăzeci, şi cu treizeci, şi cu patruzeci, şi chiar cu cincizeci. Nu mă îndoiesc, toate acestea i se păreau că s-au petrecut demult de tot. Ea nici nu bănuia însă că ele s-au petrecut mai ieri, şi că tînărul pe care l-a oprit din drum îşi amintea întîmplări vechi de două sute, de două sute cincizeci, ba chiar de trei sute de ani. De fapt, şi asta a fost, ca

să zic aşa, mai ieri. Mă rog, ce este timpul? Întrebarea asta i-am pus-o cîndva lui Immanuel Kant. Şi Kant m-a întrebat dacă nu pot să-i pun întrebări mai uşoare.

Ieri am vorbit cu profesorul Tihomirov. E istoric şi se pare că-şi iubeşte mult obiectul.

— Un istoric, mi-a spus el gînditor, e de fapt Melmoth Peregrinul, care trăia simultan în cîteva epoci.

— Cine e acest Melmoth?

— Eroul romanului cu acelaşi titlu al lui Maturin, un fel de anti-Faust, un om care şi-a vîndut sufletul diavolului pentru dreptul de a afla veşnic ce e nou şi de a nu uita nimic. **Melmoth Peregrinul.** Cum, n-ai auzit de acest roman? E un roman pe care îl aprecia mult Puşkin şi îl iubea mult Balzac, care i-a scris chiar o continuare...

— Ei bine, eu sînt acest Melmoth al dumneavoastră, i-am zis. Dar profesorul, cufundat în gîndurile sale, nu m-a auzit.

Tihomirov mă simpatiza. Mă evidenţia printre colegii de an. Cunoştea bine secolul al XVIII-lea, dar eu îl cunoşteam mai bine. Memoria mea păstra nu numai ceea ce reflectau cărţile, dar şi epoca vie. Cînd mergeam pe Nevski sau pe Liteinîi, vedeam nu numai clădirile moderne din sticlă, dar şi casele care au stat cîndva pe locul acesta. Îmi venea nu ştiu cum cînd mă uitam la copacii din Parcul de Vară. Pe-atunci erau nişte puieţi. Fără să vreau, am rostit cîteva cuvinte pe care n-ar fi trebuit să le rostesc.

— Ce este timpul? am întrebat.

Tihomirov rîse, după care spuse:

— La această întrebare ar putea da un răspuns exhaustiv numai Melmoth. El cunoştea enigma timpului şi taina stăpînirii lui.

— Şi eu sînt un Melmoth, am zis încet, sperînd că Tihomirov nu mă va auzi. Dar el m-a auzit şi s-a uitat la mine mirat.

— Dumneata? N-aş zice. Ai o faţă de om lipsit cu totul de orice experienţă. Cînd mă uit la dumneata, mi se pare că abia ai venit pe lume. În ochii dumitale se reflectă o mare ignoranţă, o lipsă totală de cunoştinţe, proprie numai nou-născuţilor. E drept, nu întotdeauna. Îmi amintesc că la un examen, cînd te-am întrebat despre Ecaterina a II-a, despre curtea ei, despre felul cum arăta Petersburgul, te-ai dovedit a fi aşa de bine informat încît pur şi simplu am rămas uimit... Dar să revenim la Melmoth. Ei bine, Melmoth acesta se încovoia sub povara cumplită a experienţei sale şi a experienţei istorice. Memoria lui era supraîncărcată şi inima istovită de abundenţa de evenimente. Cine te vede pe dumneata n-ar putea zice că eşti împovărat de experienţă Ju-

decînd după cele ce spui, ai vrea să fii un Melmoth, nu?
— Nu știu, am răspuns. Încă nu mi s-a făcut chiar așa lehamite de mine însumi ca să doresc trăirile și să invidiez experiența altora.

10.

Sentimentul că sînt un vizitator dintr-o altă lume nu mă părăsește nici aievea, nici în vis. Cînd merg pe stradă trag cu urechea la ceea ce spun trecătorii. Aș vrea să pătrund în viața lor, să înțeleg sensul celor ce spun ei, ba mai mult decît atît, să sesizez ritmul acela neînțeles și inegalabil al existenței umane terestre, care nu contenește să-mi stîrnească uimirea.

Unde merg oamenii aceștia? Merg oare acasă sau abia au plecat de-acasă? Ce-ți pasă ție? Oare nu e tot una? Și tu ești un simplu trecător, și tu mergi undeva. Unde? Și de unde vii? Nimeni nu mi-a pus încă această întrebare. Aș putea eu oare să răspund?

Merg pe stradă și sînt atent la glasurile trecătorilor.

— Liza, spune încet și stăruitor un glas de bărbat. Liza...

Nu aud ce răspunde vocea femeii.

— Liza, repetă vocea bărbatului. Liza...

— Liza! o imploră.

Femeia tace.

Liza... După felul cum rostește trecătorul acest cuvînt, după intonația vocii lui vreau să pătrund înțelesul raporturilor dintre doi oameni pe care nu-i cunosc. De ce? Nu știu nici eu. Deocamdată viața de pe Pămînt îmi amintește un crîmpei dintr-o conversație auzită întîmplător pe stradă. Bine, dar și Melmoth, cred eu, își imagina totul fragmentar, nerostit pînă la capăt, pentru că el era un oaspete al epocii respective.

Eu trebuie să depășesc această stare de percepție fragmentară și să nu mă mai simt un oaspete. Nopțile stau și scriu o carte. Cartea se intitulează așa: **Științele naturii în viitor.** Cartea aceasta mă va apropia de lume, de fiecare om de pe Pămînt. Scrisă așa cum încă nu s-a mai scris pînă acum, ea va deplasa conștiința omului din zilele noastre cu multe decenii înainte. Va avea un subtitlu modest: „manual". Manualul meu îi va învăța pe oameni arta de a-și depăși timpul, de a se depăși pe ei înșiși... Dar cred că va veni o vreme în care și manualul meu va fi învechit.

Îmi place să merg pe străzi; precizez: să merg pe jos. Caut să intru în contact cu lumea care mă înconjură. Pietonii nu seamănă cu oamenii ce folosesc mijloacele de transport.

Ei văd lumea într-alt fel. Călătorii din vehicule sînt cu ochii la un punct proiectat în conştiinţa lor. Ei sînt şi nu sînt aici... Luaţi de vîrtejul vitezei, ei zoresc în gînd spaţiul, timpul şi chiar „eul“ lor. Pietonii nu se grăbesc. Nu mă grăbesc nici eu.

Uite bătrînelul acesta. Îl întîlnesc deseori pe chei. M-a remarcat şi el şi-mi zîmbeşte.

— Vă salut! îi zic.

— Bună seara!

Păşim alături. E foarte bătrîn. Poate îşi mai aminteşte de anii '70 sau chiar de anii '60, de zborul lui Gagarin, de prima vizită a omului pe Lună şi pe Marte, de discuţiile din domeniul biologiei şi al ştiinţelor naturii care îi preocupau pe foştii lui contemporani.

— Pe vremea mea, îmi spune bătrînul, erau mult mai mulţi pietoni, dar asta nu pentru că oamenii nu aveau unde să se grăbească. Mijloacele de transport erau imperfecte. Pe-aici circulau încă troleibuze şi autobuze. Ba taică-meu a apucat şi tramvaiul cu cai. Ţin minte, cînd eram mic, am călătorit cu trenul de la Vladivostok. Timpul se scurgea fără grabă. Stăteam la geam şi priveam cum se schimbă peisajul. Dumneata, tinere, ai fost pe Marte sau pe Lună?

— Da, am fost.

— Fiul meu îşi rîde de distanţele de pe Pămînt. De curînd s-a întors din Cosmos. A lucrat pe Marte, a fost în împrejurimile lui Venus. Spune că aici, la noi, încă mai sîntem în secolul douăzeci. Se miră cum pot oamenii să piardă atîta timp preţios cu mersul pe jos. E îndrăgostit de viteză. Iar limitele impuse tehnicii umane de legile naturii aproape că-l aduc la disperare.

— La ce se gîndeşte cînd spune asta?

— La viteza luminii. Omul nu o va depăşi.

— Asta nu se ştie.

— Nu te înţeleg, tinere. Fii bun şi exprimă-te mai clar.

— Omenirea ştie încă prea puţin despre adevăratele însuşiri ale spaţiului.

Bătrînul mă privi cu un aer de neîncredere.

— Omenirea... Ce, dumneata nu eşti un reprezentant al omenirii?

— Nu chiar.

— Atunci cine eşti?

— Asta e altă chestiune, am ocolit eu răspunsul.

— Eşti un original, spuse bătrînul, rîzînd. Ai şi o faţă altfel decît a celorlalţi. E ciudat că nu te grăbeşti nicăieri. Cîţi ani ai dumneata, tinere? Douăzeci şi cinci? Treizeci?

— Înmulţiţi cu zece şi n-o să greşiţi.

De ce am spus asta? Cu ce scop? Acum n-o să mă mai pot vedea cu acest bătrîn şi n-am să mai pot discuta cu el. Ni-

mic nu te înstrăinează mai mult de oameni decît ciudățenia firii. Bătrînul se uită la mine speriat. Cuvintele mele au tulburat logica implacabilă a relațiilor umane terestre.

— În definitiv, cine ești dumneata? întreabă el. Și de unde vii?

Îi spusei:

— Cine ar cuteza oare să răspundă la întrebarea asta a dumneavoastră? Cine sîntem noi? De unde venim? O, asta e ceva de domeniul filozofiei.

— A! spune bătrînul bucuros. Dumneata ești un filozof? Acuma înțeleg...

M-a redobîndit, și eu pe el. Și stăm amîndoi așa, fericiți.

11.

Pe stradă mă strigă o voce de femeie:

— Nikolai!

Întorc capul. Sub un arțar stă tînăra aceea care mi-a telefonat la hotel. Mi-a spus atunci cum o cheamă și i-am reținut numele.

— Vera, spun încet, cu șovăială în glas.

Îmi zîmbește bucuroasă.

— În sfîrșit, m-ai recunoscut! Ți-a revenit trecutul nostru, dragul meu. Ți-ai amintit de mine. Era așa de ciudat și de îngrozitor că nu mă recunoșteai! La început am crezut că glumești. Dar intonația vocii tale, expresia feței arătau că nu este așa. Eram disperată. Nu știam ce să cred. Dar acum văd după ochii tăi că m-ai recunoscut. Starea de halucinație a trecut. Cît mă bucur!... Nu poți să-ți închipui ce bucuroasă sînt!

— Și eu mă bucur, am zis aproape în șoaptă.

Apoi m-am gîndit că ea continuă să se înșele și să mă ia drept altcineva. Trebuie s-o conving că sînt tizul aceluia drept care mă ia. Dar cum să-i explic această asemănare, pe care nici eu însumi n-o înțeleg? Poate s-o las pînă una-alta în credința ei...

— Ești ocupat? mă întrebă. Aș vrea să stăm puțin de vorbă, să petrecem o seară împreună.

Am luat-o la braț și am pornit.

Îmi făcea plăcere să simt căldura brațului ei rotund și puternic, să-i aud vocea... Mergeam prin oraș. Trecători erau puțini, ca întotdeauna. Umblau pe jos numai îndrăgostiții, vrînd astfel să încetinească mersul clipei, să se desprindă de mulțime.

Începu să picure.

— Îţi mai aminteşti, Nikolai, zise fata, cum ne-a prins o ploaie torenţială pe Insula Elaghin? Ploua cu găleata. Ne-am adăpostit sub un copac. Îţi aminteşti?

— Da, îmi amintesc.

Nu-mi aminteam, fireşte, şi nici nu puteam să-mi amintesc ceva ce s-a întîmplat cu altcineva. De ce i-am spus că îmi amintesc? Nu ştiu. Dorinţa de a rămîne împreună era mai tare ca mine.

— Mai zilele trecute mi-am adus aminte de fundul Mării Negre.

— De fundul Mării Negre? am întrebat mirat. De ce?

— Da' ştii că mă uimeşti! zise Vera cu un aer de reproş. Cum, nu-ţi aminteşti nici de asta? Ştii, doar, că noi ne-am cunoscut pe fundul mării, în apropiere de Feodosia. Eu lucram cu o expediţie submarină. Tu stăteai la o bază sportivă şi ieşeai departe în larg cu aparatul tău de oxigen. Nu e caraghios, zău aşa, primul nostru rendez-vous a avut loc la o adîncime de douăzeci de metri? Deasupra noastră erau valuri. N-am să uit niciodată liniştea aceea din adînc. Apoi am ieşit la suprafaţă şi tu m-ai întrebat cum mă cheamă. Ţi-am spus. Te-ai prezentat şi tu... Am stat pe ţărm, la poalele muntelui Pescianaia... Îţi aminteşti?

O fracţiune de secundă mi s-a părut că, într-adevăr, îmi aminteam de acel episod.

În vocea fetei se simţeau bunătatea, o generozitate fără margini. Părea că îmi dăruieşte trecutul ei şi al altcuiva, un trecut care nu-mi aparţinea şi nu putea să-mi aparţină, iar eu nu eram în stare să refuz acest dar neobişnuit.

— Îţi mai aminteşti cum îmi recitai din versurile unui poet din vechime ? Am reţinut aceste versuri şi, dacă tu le-ai uitat, am să ţi le amintesc.

— Spune-mi-le, am zis.

— „Nici eu, nici el, nici tu — nelămurit ;
Eu şi nu eu : era-ntre noi, se pare,
O-atît de uimitoare asemănare,
Că într-un singur chip ne-am contopit..."

— Nu ! am oprit-o. Nu recita mai departe.

— De ce, dragul meu ? Pe-atunci îţi plăcea să tot repeţi aceste versuri.

— Acum nu vreau.

— Dar de ce ? Trecerea timpului nu le-a scăzut din farmec.

— Nu ştiu de ce nu-mi mai plac...

— Eu ştiu, murmură ea.

— De ce ?

— Pentru că voiai să te schimbi şi să uiţi totul, dar nu ţi-a reuşit. Ai rămas aşa cum erai. Eclipsa a trecut. Şi noi doi sîntem iarăşi împreună. Am să-ţi recit numai versurile din final. Îmi dai voie ?

— Fie...

„...Doar vălul nopţii mute, cîteodată,
Îşi împletea suava fluturare
Cu-a mea şi cu a celuilalt suflare,
Cu-a inimii bătaie dedublată".

— Opreşte-te ! am zis.

— De ce ?

— Mă miră că cineva care a trăit cu mult înaintea mea a scris despre mine.

— Nu, aici nu e vorba despre tine. Tu eşti unic în felul tău. Şi semeni numai cu tine însuţi. Te-am căutat mult, dar ai dispărut. Nu ştia nimeni unde eşti. Toţi cunoscuţii şi prietenii tăi îţi pierduseră urma. Unul singur dintre ei s-a simţit, nu ştiu de ce, stînjenit cînd l-am întrebat de tine, şi mi-a răspuns în doi peri.

— Cine anume ?

— Profesorul Ivanţev.

— De ce ?

— Nu ştiu. Îi place să facă pe misteriosul... Dar m-am liniştit şi am continuat să te caut. Credeam că ai zburat pe

Marte sau la vreo stație cosmică. Dar la Comitetul pentru Cosmos mi s-a spus că nu te afli pe listele lor. Și pînă la urmă te-am găsit. Și ți-am telefonat. Nu știu ce te-a făcut să insiști că nu mă cunoști. Puteam să cred că ai o amnezie, că ți-ai pierdut memoria, dar ideea aceasta am respins-o imediat. Pur și simplu ai tu anumite motive, importante, firește. N-am să te întreb de aceste motive. Mă bucur atît de mult că sîntem iar împreună!

Mă privi în față. În ochii ei mari, căprui, am deslușit spaima. Îi era teamă, se vede, că am să stărui iar în afirmația că nu sînt persoana drept care mă lua.

— Ba nu, ești chiar tu, îmi spuse, ca și cum mi-ar fi ghicit gîndul, ești chiar tu și nimeni altul.

Am rîs și am repetat primele versuri ale poeziei pe care tocmai mi-o recitase:

„Nici eu, nici el, nici tu — nelămurit;
Eu și nu eu: era-ntre noi, se pare,
O-atît de uimitoare asemănare,
Că într-un singur chip ne-am contopit".

— Nu recita aceste versuri, nu trebuie.

— Adineauri te-am oprit eu, acum mă oprești tu.

— Versurile acestea mă sperie. După ce ne-am întîlnit în holul hotelului am trăit parcă mereu, zi după zi, un vis îngrozitor. De vreo două-trei ori mi-a venit ideea stupidă și oribilă că din tine n-a mai rămas decît învelișul, că într-adevăr tu nu mai ești tu, ci un altul, că cineva, păstrîndu-ți aspectul exterior, ți-a schimbat lumea interioară.

— Și dacă ar fi așa?

— Nu, nu e așa. Tu ești cel de altădată. Totul e așa cum a fost — și glasul, și zîmbetul. Numai în ochii tăi e nu știu ce altceva, nu pot să înțeleg ce...

— Acum cîteva zile profesorul Tihomirov mi-a spus că am fața unui om cu totul lipsit de experiență, parcă abia ivit pe lume.

Fata se uită lung la mine.

— Știi că are dreptate? Așa m-am gîndit și eu.

— Dar ce, mai înainte arătam altfel?

— Da. Aveai o altă expresie în privire, puțin ironică și sceptică. Ceva în tine s-a schimbat mult. Nu crezi?

— Mă rog, poate că așa o fi.

Am condus-o pînă la ușa casei unde locuia.

— Îți mulțumesc, îmi zise. Sper să ne vedem cît de curînd. La revedere, dragul meu.

— La revedere! i-am răspuns, îndepărtîndu-mă și, întorcîndu-mi capul, i-am făcut Verei semn cu mîna.

Rămasă locului, ea mă urmărea cu privirea.

(Sfîrșitul în numărul viitor)

Uneori, lăsîndu-mă pradă vreunei idei, umblam surescitat din colț în colț și mă gîndeam cu încordare. Apoi entuziasmul se stingea, și în cap mi se furișa un gînd rece și mișel: ce ai să spui la editură cînd ai să te prezinți cu manuscrisul tău bizar? Cum și cu ce argumente ai să explici că i-ai depășit cu cîteva secole pe oamenii de știință de pe Pămînt? Deocamdată trebuie să ascunzi că ești Larvef. Asta ți-a cerut-o Hîmokesan. Are el probabil motivele lui.

Ți se va spune: „Dumneavoastră sînteți un Newton și un Lomonosov înmulțiți cu un Darwin și un Einstein. Dar, lua-v-ar naiba să vă ia, de unde, mă rog, ați apărut? Unde ați stat ascuns pînă acum? De ce v-ați ținut sub obroc ideile?".

Vezi bine, nu pot să le spun că sînt venit de nicăieri. Însă dacă le-aș aduce un roman științifico-fantastic și aș expune toate formulele și concepțiile în numele eroilor, mai treacă-meargă. Dar începutul manuscrisului meu seamănă mai degrabă cu un manual decît cu un roman. Oricum, eu nu sînt decît un mediator. Mîna mea mi-o conduce viitorul. Eu sînt doar un popularizator al științei, care încearcă să traducă ideile științifice ale unei îndepărtate epoci viitoare în limba locuitorilor de azi ai Pămîntului. Atunci cînd Hîmokesan va da ordinul așteptat, eu voi și avea cartea gata.

Nu e de loc ușor să arunci o punte între viitor și trecut începînd construcția din viitor. Cum să le explic eu oamenilor Pămîntului teoria fizicianului Tinei din Dilneia cu ajutorul căreia știința și tehnica noastră au putut învinge spațiul și timpul? Pentru a înțelege esența legilor descoperite de Tinei trebuie întoarsă pe dos logica umană, trebuie revizuite toate practicile tradiționale ale gîndirii matematice de pe Pămînt. Stau și-mi sparg capul cu această problemă. Nu mai puțin greu îmi va fi să arăt că biofizicienii de pe Dilneia au reușit să afle toate tainele celulei vii și să

oprească clipa ce se numește viața individului. Dar accelerarea gîndirii? Cum și de ce s-au învățat locuitorii de pe Dilneia să gîndească mai repede decît strămoșii lor? Oare toate acestea nu li se vor părea oamenilor ciudate?

N-am cu cine să mă sfătuiesc. E adevărat, din cînd în cînd deschid cutia, o scot pe Eroia și-i citesc cu glas tare cîte un pasaj din manuscris asupra căruia am îndoieli.

Uite, și acum o întreb:

— Ce zici, am prezentat destul de clar această idee?

Eroia mă roagă:

— Mai citește o dată. Vreau să-mi verific prima impresie.

Citesc cu glas tare:

— „Filozoful pămîntean Spinoza căuta să-și convingă discipolii să nu plîngă și să nu rîdă, ci numai să înțeleagă. Spunînd asta, parcă presimțea apariția lui Einstein și crearea teoriei relativității. Pentru a înțelege esența acestei teorii, gîndirea trebuia separată de emoții, izolată de simțuri, în sfîrșit, de experiența milenară, de bunul simț... Ei bine, ce i se cere unui om pentru a înțelege o lege descoperită de savantul Tinei de pe Dilneia? Nici să plîngă, nici să rîdă, așa cum spunea Spinoza."

— Prea lung, Larvef, mă întrerupse Eroia. Nu se poate mai scurt? Și cine e acest Einstein?

— Einstein este un savant de pe Pămînt care, desfășurîndu-și gîndirea, a dat o lovitură puternică antropocentrismului.

— Și ce legătură au cu asta Tinei și lucrările lui?

— Tinei are multe afinități cu Einstein. Și el a dat o lovitură zdrobitoare reprezentărilor obișnuite. Dacă n-ai uitat, cumva, el a creat o nouă reprezentare despre spațiu, a pătruns esența elementului mic și a elementului mare și a dezvăluit unitatea lor.

— Dar ce este elementul mic, Larvef, și prin ce se deosebește el de elementul mare?

— Iartă-mă. Am uitat că tu percepi altfel decît toți ceilalți spațiul. Că tu, din principiu, nu vezi nici o deosebire între „aici", „acolo"...

— Bine, dar și Tinei...

Fără să vreau am rîs.

— Nu cumva vrei să zici că tu gîndești ca Tinei?

— Nu, nu cred asta, zise cu modestie Eroia. De altminteri, nici nu înțeleg teoria lui Tinei. De aceea, mai înainte de a explica esența ei oamenilor explică-mi-o mie.

Am rămas tăcut. Ce puteam să-i răspund ? Cum aş fi putut să-i explic una dintre cele mai complexe concepţii din cîte s-au creat vreodată pe Dilneia, ei, acestei bizare fiinţe artificiale, incapabilă să fac o deosebire între noţiunea de „aici" şi noţiunea direct opusă de „acolo" ?

13.

Sună telefonul.

Ridic receptorul.

— Alo !

O voce de femeie, acum cunoscută mie, mă întreabă cu duioşie :

— Mă recunoşti ?

— Da, acum te recunosc, Vera.

— Da, Vera. Vera ta. Eşti foarte ocupat ?

— Nu, sînt liber.

— Vrei să vii la mine ?

— Cînd ?

— Cînd poţi, dragul meu. Am să te aştept... Sau nu, hai mai bine să ne întîlnim în holul hotelului. Vin eu la tine.

Stau lîngă masa cu ziare şi aştept. Ea trebuie să vină dintr-o clipă în alta. Ce-ar fi să-i spun azi că nu sînt acela drept care mă ia ea ? Nu, trebuie să amîn această discuţie neplăcută. Aş vrea atît de mult să fim împreună ! Are să-şi amintească iar de trecut, de trecutul ei şi al aceluia drept care mă ia pe mine. Şi am să mă prefac că port şi eu în memorie trecutul acela...

Iat-o că vine. Merge repede, călcînd uşor, ca întotdeauna. Pe faţa ei, îmbujorată de mers, stăruie un zîmbet blînd. M-a văzut şi îmi face semn cu mîna.

— Eşti aici ? mă întreabă.

— Sînt, dar nu sînt eu, zic în glumă, ci celălalt, acela care nu te-a recunoscut.

— Ba nu, eşti tu, zice ea încet de tot, tu...

Rosteşte acest „tu" într-un fel al ei, cu mirare şi bucurie, parcă l-ar descoperi în mine pe acela a cărui înfăţişare am luat-o fără să bănuiesc nimic. Acest „tu" al ei mă face să mă simt stînjenit.

„Tu", o spune parcă nu numai vocea ei viguroasă şi dulce, ci toată fiinţa ei. „Tu", zice ea, şi eu încep să mă simt şi mai cert o realitate. „Tu", repetă ea, şi inima începe să-mi bată mai tare şi am impresia că pămîntul îmi fuge de sub picioare.

Sîntem iar împreună. O iau la braţ şi ieşim din hotel. Acum sîntem singuri. Nimeni nu ne ia în seamă.

— Vrei să dansăm puțin? întreabă Vera. Hai să intrăm aici. Și îmi arată un dancing. Prin pereții transparenți se văd perechile de dansatori.

Intrăm.

Cîntă muzica. O muzică pămînteană amețitoare. Nu mă pot nicicum obișnui cu ea. În secolul al XVIII-lea erau melodii mai suave și mai lente. Pe-atunci se dansa menuetul și se cînta muzică de Mozart, despre care cineva a spus că el scria muzică nu pentru oameni, ci pentru îngeri. Eu nu sînt înger. Dar mi-a fost mai ușor să mă obișnuiesc cu Mozart decît cu compozitorii moderni.

Ne lansăm în dans. Eu nu prea dansez bine. Dar Vera zîmbește și dă din cap în semn de încuviințare.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, scumpule. Înainte dansai mai bine. Un an și jumătate de viață în Cosmos, pe o minusculă stație spațială lasă urme, n-ai ce-i face. Acolo numai de dans nu-ți ardea.

— De unde știi tu că am fost pe o stație cosmică? Ți-am spus eu asta?

— Nu, nu mi-ai spus. Dar așa mi-am închipuit eu.

— Ești perspicace...

— Nu rîde, scumpule. Oricine discută cu tine își dă seama că în acest răstimp ai stat în afara Pămîntului. Ești atît de schimbat! A apărut la tine ceva nou, necunoscut, ceva ce n-am observat înainte de a ne fi despărțit.

— Ce anume?

— Ești distrat. Uneori am impresia că numai învelișul tău e aici, iar tu ești undeva departe-departe, la milioane de kilometri. Și în clipele acelea mă cuprinde spaima, mai cumplit decît atunci cînd nu voiai să mă recunoști și îmi răspundeai atît de ciudat la întrebările pe care ți le puneam la telefon.

— Mai bine să vorbim despre altceva.

— Dar despre ce?

Punîndu-mi această întrebare, deodată a uitat de mine. Ochii ei priveau într-o parte, unde stătea un om care părea înalt, deși era de statură mijlocie. Omul acela îi zîmbea Verei. I-a zîmbit și ea și i-a făcut un semn din cap.

— Iartă-mă, dragă, zise, mă întorc imediat. O clipă!

M-a lăsat și s-a dus la omul acela înalt. Era, probabil, un vechi cunoscut de-al ei. Apoi m-a strigat:

— Nikolai!

M-am apropiat de ei. Bărbatul cel înalt sau, mai exact, care părea înalt, mi-a zîmbit și mi-a întins mîna. Nu și-a spus numele. Eu m-am prezentat, ba încă destul de distinct.

— Nikolai...

— Kolia, mă corectă el. Părea așa de ciudat, ca și cînd m-ar fi cunoscut de cine știe cînd.

Ochii lui mă priveau cu interes. Era o privire altfel decît a unui om pe care nu-l cunoști. Pe urmă ne-a spus la revedere și a plecat.

— Cine e? am întrebat-o pe Vera.

Mai înainte de a-mi răspunde, Vera mă privi uimită.

— Ce, nu cumva l-ai uitat? Este fiziologul și ciberneticianul Ivanțev, Serghei Andreevici Ivanțev, prietenul tău. Mi-ai spus doar tu de-atîtea ori că astfel de oameni ca Serghei se nasc o dată la două secole. Și tu să-l uiți?! Doar spuneai că-i un geniu, un geniu autentic, ca Pavlov sau Leonardo da Vinci.

— Și ce-a făcut el ca să fie socotit un geniu?

— Nimic deosebit. A creat o nouă teorie fiziologică. O nouă școală. Crezi că nu e de-ajuns atît? Lămurește-mă, însă, cum ai putut să-l uiți...

14.

Noapte de noapte îmi apare în vis Dilneia. E destul să închid ochii ca să mă văd acolo. O deplasare a existenței, a timpului și a spațiului.

Cînd mă trezesc, iar nu mă simt în apele mele. O, ce departe e Dilneia mea!

În lunga-mi viață am revenit pe Dilneia de cîteva ori și, de fiecare dată, în locul prietenilor și al rudelor, găsesc pe urmașii lor.

Menirea mea de etern peregrin transforma viitorul în prezent. Apăream devansîndu-mi epoca, pe cei de vîrsta mea și pe mine însumi. În aceste ore, zile și săptămîni era ceva miraculos, parcă se deschidea o ușă într-o existență nouă, încă nemaitrăită. Mă pomeneam într-un ev nou, nu mai recunoșteam nici oamenii, nici lucrurile. Dar printre chipurile și lucrurile noi căutam să mă simt sigur de mine. Numai pe Pămînt mă pierd, ca și cînd nu m-aș regăsi, și zic mereu ca Spinoza: nu trebuie nici să plîngi, nici să rîzi, ci numai să înțelegi.

Sînt, însă, fenomene pe care nu pot să le înțeleg. Într-o zi, cînd mă întorceam de la universitate, am încetinit pasul.

În fața mea mergeau doi elevi. Vorbeau despre ceva și deodată unul dintre ei mă chemă. Rosti tare numele meu, nu pe cel de-aici, ci pe cel de-acolo, numele meu adevărat.

— Larvef, zise el.

Nu mi s-a adresat mie, ci i-a spus asta colegului său, dar eu am tresărit ca şi cînd m-aş fi trezit brusc din somn.

Celălalt rosti la fel de tare şi distinct:

— Eroia.

Am grăbit paşii şi, ajungîndu-i din urmă, am întrebat:

— De unde cunoaşteţi aceste nume?

— Dumneavoastră n-aţi citit nuvela ştiinţifico-fantastică **Peregrinul Larvef**, îmi răspunse unul dintre ei. Citiţi-o. În această nuvelă este vorba despre un explorator care zbura cu viteza luminii. Îl cheamă Larvef.

— Şi dacă Larvef sînt eu?

— Glumiţi! Larvef nu seamănă cu dumneavoastră. El aproape că n-avea gură.

— Şi dacă eu mi-am făcut o operaţie plastică?

Cei doi adolescenţi izbucniră în rîs.

— Nu cumva dumneavoastră aţi descins direct din paginile acelei cărţi pe această stradă? întrebă unul.

Adevărul surprinzător al acestor cuvinte m-a dat gata. Eram chiar descumpănit. I-am răspuns cu întîrziere.

— Mai degrabă am descins direct de pe această stradă într-o pagină din carte.

Am iubit întotdeauna copiii, chiar şi atunci cînd eram eu însumi copil. Dar asta a fost demult, demult de tot, cu cîteva secole în urmă. Iubeam foarte mult copiii poate şi pentru că îi vedeam numai în pauzele dintre călătoriile mele. Copiii de pe Pămînt nu se deosebeau prea mult de cei de pe Dilneia. Şi acolo, pe Dilneia, vizitam adesea şcolile şi le vorbeam copiilor despre călătoriile mele.

— Oare nu credeţi? am întrebat.

Unul dintre ei, mai dezgheţat, îmi răspunse:

— Ce să credem?

— Că eu sînt Larvef.

— Vă credem, răspunse el cu un aer ironic. Dar ce însemnătate are dacă vă credem sau nu? Important este altceva.

— Ce anume?

— Cum să spun?... Cînd citeşti, crezi, după ce ai citit, zici că a fost o poveste interesantă. Or, acum eu nu citesc.

— Adevărat, acum nu citeşti, ci mergi pe stradă. Aş vrea totuşi să-ţi transmit salutări... De la cine crezi? De la copiii de pe Dilneia. Copiii de-acolo sînt asemenea celor de pe Pămînt, voioşi şi ironici.

— Nu prea îmi vine să cred că sînt la fel. Acolo este altă biosferă decît pe Pămînt.

— De unde ştii asta?

— Presupun. Şi după teoria relativităţii nu poate să existe o astfel de coincidenţă.

— Eu însă semăn cu oamenii de pe Pămînt, nu?

Cei doi izbucniră în rîs.

— La revedere, Larvef! zise unul dintre ei. Transmite salutări locuitorilor de pe planeta ta. Şi întoarce-te de unde ai venit.

— Unde?

— În paginile cărţii. Or, poate dumneavoastră sînteţi chiar autorul?

— Nu. Semăn eu cu autorul?

— Dar cu cine semănaţi? întrebă unul dintre ei.

— Cu mine însumi, i-am răspuns.

Nu ştiu, răspunsul meu sau intonaţia vocii îi făcu circumspecţi. Cei doi adolescenţi se uitau ţintă la mine. Mă priveau aşa ca şi cînd în spatele meu ar fi văzut o altă realitate, o realitate extraordinară, ca şi cînd acolo, lingă mine, s-ar fi aflat Dilneia.

15.

M-am întors acasă tîrziu. În hol m-a oprit automatul de serviciu.

— Sînteţi aşteptat, îmi spuse încet şi semnificativ, mai încet şi mai semnificativ ca oricînd.

— Unde? am întrebat.

Îmi răspunse cu o amabilitate cuceritoare, rostind cuvintele cum nu se poate mai distinct:

— În sala de aşteptare şi de întrevederi.

Avea un glas fermecător, care te pătrundea pînă în adîncul fiinţei, o voce împrumutată, pare-se, de la vreun actor de tragedie sau de la un cîntăreţ. Jucîndu-şi vocea, parcă presimţind ce impresie va produce asupra mea, repetă:

— În sala de aşteptare...

M-am gîndit că mă aşteaptă Vera, aşa că, intrînd în sală, am căutat-o din ochi. O voce de bărbat mă strigă:

— Larionov!

Îmi ieşi înainte un om de o vîrstă nedefinită. Nu l-am recunoscut imediat pe Tuniavski. Părea că în aceste două săptămîni a îmbătrînit, s-a îngrăşat, s-a delăsat. Va să zică, el era cel care mă aştepta!

— Iartă-mă că nu mi-am anunţat vizita. A fost ceva neaşteptat. Nu voiam să vin la dumneata, dar un simţămînt de care nu-mi dădeam seama pe deplin m-a făcut să-mi schimb hotărîrea. Trebuie să-ţi spun că nu prea aveam încredere în simţămintele mele. De altfel, nici acum nu le acord un credit total.

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Am venit ca să aflu cine eşti dumneata.

— Cine sînt eu ? V-am răspuns o dată la această întrebare. Eu sînt Larvef şi am venit aici de pe Dilneia.

— Dar dumneata eşti totodată şi Larionov, nu ?

— Sînt Larionov pentru toată lumea. Afară de dumneavoastră. ...Mi se pare că nu prea vă simţiţi bine. V-aţi făcut alb la faţă ! Ce-i cu dumneavoastră ?

Tuniavski nu-mi răspunse.

— Ce-ar fi să urcăm la mine, ca să ne continuăm convorbirea ? îl invitai. O sală de aşteptare nu e un loc tocmai potrivit pentru discutarea unor probleme de fizică şi filozofie.

Tuniavski încuviinţă cu un semn din cap. Părea că şi-a pierdut darul vorbirii, n-a scos o vorbă cît a urcat liftul pînă la etajul 19. Iată-ne, deci, într-o cameră obişnuită de hotel, unde toate lucrurile au o înfăţişare obişnuită şi banală.

— Luaţi loc ! l-am poftit pe musafir, arătîndu-i un fotoliu.

Se aşeză, apoi se ridică şi iar se aşeză. Era vădit că nu se simţea în largul său.

— Larvef ? rosti el deodată numele pe care nu voia să mi-l recunoască. Larvef ! Şi Larionov ! Şi ridică vocea : Lasă glumele astea stupide ! În definitiv mi s-a acrit de toate astea ! Nu sînt un copil, ca să-ţi rîzi de mine, şi încă într-un chip atît de naiv.

— Fiţi calm. Problemele de filozofie nu se discută pe un ton aşa de excitat şi nervos. Vă amintesc aceste cuvinte ale celebrului dumneavoastră concetăţean Spinoza, care a dat un sfat foarte bun : să nu plîngi, să nu rîzi, ci numai să înţelegi.

— Mă flatezi. Spinoza nu-mi este concetăţean. Eu m-am născut la Siverskaia, în apropiere de Leningrad, el s-a născut la Amsterdam, cu cîteva secole înaintea mea.

— Dar, dacă nu mă înşel, şi dumneavoastră, şi el v-aţi născut pe Pămînt.

— Arată-mi un om care să se fi născut în altă parte decît pe Pămînt.

— Vreţi să mă arăt pe mine ?

— Nu te cred !

— Mă rog, asta pot s-o înţeleg. Voi căuta să vă fac să vă schimbaţi părerea. Teamă mi-e însă de un singur lucru...

— De ce ? întrebă el nerăbdător. Spune-mi, te rog, mai repede, nu abuza de nervii altora. De ce ţi-e teamă ?

— Că nu sînteţi pregătit. Voi fi şi mai sincer : că nu sînteţi capabil să separaţi gîndirea de emoţii.

— Cine altul pe Pămînt e pregătit mai bine ca mine? Eu sînt astrobiolog şi scriitor de anticipaţie. În mintea mea am zilnic de-a face cu lucruri dintre cele mai neobişnuite şi mai îndepărtate de cele îndeobşte acceptate şi cunoscute.

— Atunci de ce sînteţi aşa de emoţionat? De ce nu vreţi să ascultaţi de sfatul lui Spinoza? De ce ridicaţi tonul, în loc să analizaţi calm situaţia creată? Să fim sinceri: o situaţie paradoxală, o situaţie în care nici eu însumi nu prea mă pot descurca. Spuneţi-mi, cunoaşteţi teoria lui Tinei?

— Aud pentru prima oară despre ea. Cine e acest Tinei?

— Tinei este un mare fizician şi matematician de pe Dilneia, creatorul unor noi principii ale logicii matematice.

— De pe Dilneia, zici? Lasă aiurelile astea! Dilneia nu există. Dilneia este o născocire de-a mea.

— Calm, calm, dragul meu! Dacă vă veţi face atîtea emoţii, n-o să ne putem înţelege. Acum nu vom încerca să rezolvăm problema dacă Dilneia există sau nu. Acum vom vorbi numai despre Tinei şi despre teoria lui. Dacă nu erau ideile lui Tinei din domeniul fizicii, eu nu veneam pe planeta dumneavoastră! Vă închipuiţi cumva că am nimerit aici graţie procedeului dumneavoastră naiv şi stupid pe care l-aţi scornit în nuvela **Peregrinul Larvef**?

— Văd că o ţii una şi bună! mă întrerupse el. Nu pricep nimic, dar încep să am o bănuială. Poate că acesta este un procedeu aparte al criticii? Ironic şi pesimist pînă la refuz, criticul se dă drept unul dintre eroii lucrării şi se apucă să critice, ca să zic aşa, pe dinăuntru?

— Sînteţi un antropocentrist! Un antropocentrist, cu toate că scrieţi despre Cosmos. Credeţi că toată lumea se învîrteşte în jurul dumneavoastră. Lăsaţi puţin de-o parte propria dumneavoastră persoană şi încercaţi să înţelegeţi ceea ce vă spun eu, urmaţi sfatul lui Spinoza.

— Ce-are a face Spinoza? Dacă ceea ce spui dumneata nu este o scamatorie, ce rost are să te ascunzi în spatele unui înţelept? Sînt aproape convins că am căzut victimă unui joc nedemn, unei experienţe lamentabile, unei glume stupide. Mă rog, cine eşti dumneata?

— De cîte ori să vă răspund la această întrebare? Eu sînt cineva care nu seamănă cu toţi ceilalţi. Atît nu vă e de ajuns?

— Nu.

— Eu...

— Dumneata eşti un jucător!

— Da, sînt un jucător. În sfîrşit aţi găsit cuvîntul potrivit. Eu mă joc cu timpul şi cu spaţiul, ca să cîştig ceva mai important...

— Ce anume? întrebă Tuniavski rîzînd.

— Posibilitatea de a fi acolo şi aici. Sînt un jucător. M-aţi calificat bine. Foarte bine...

— Nu te lega de cuvinte. Cînd am spus asta, m-am gîndit la cu totul altceva... Un jucător care se lansează într-un joc nedemn de un om în toată firea. Asta e o impertinenţă! Destul, nu mai umbla să mă prosteşti. Aş putea să iau măsuri.

— Aş fi curios să ştiu ce măsuri anume?

— Orice măsuri, dar voi pune imediat capăt jocului dumitale nedemn. Eu sînt destul de bine cunoscut la universitatea la care studiezi.

— Există un mijloc mai bun de a scăpa de mine.

— Care?

— Să fiu trimis înapoi pe Dilneia. Sper că de fantezia dumneavoastră dispuneţi numai personal, nu? Nu aveţi coautori?

— Destul! Încetează! Am venit aici nu ca să prelungesc acest joc.

— Dar pentru ce?

Nu-mi răspunse, ca şi cînd nu mi-ar fi auzit întrebarea.

— Pentru ce?

— Închipuie-ţi, zise el mîhnit, nici eu nu ştiu pentru ce.

M-a surprins tonul vocii lui, de data aceasta infinit de sincer şi tulburător.

— Te-am căutat mult, urmă el. Dumneata nu mi-ai dat adresa... Te căutam, dar în răstimpuri mi se părea că nu te caut pe dumneata, ci mă caut pe mine însumi. După vizita dumitale ceva s-a schimbat în mine, s-a produs o tulburare. Părea că la plecare mi-ai luat ceva. Abia mai tîrziu am înţeles că dumneata mi-ai luat încrederea. Oamenilor nu le place nimic din ce este misterios şi enigmatic. De-aceea a şi apărut, cu multe secole în urmă, cunoaşterea ştiinţifică, pentru a izbăvi omenirea de tot ce era înfricoşător şi enigmatic, pentru a o face să capete încredere în sine şi în legile naturii. Omenirea s-a maturizat demult, demult de tot... Toată viaţa am slăvit cunoaşterea, ştiinţa. Şi deodată am încercat o îndoială. Logica mea s-a pomenit într-un labirint, căutînd ieşirea. Puteam eu să cred că o planetă născocită de mine există cu adevărat şi că, în ciuda tuturor legilor logicii, ghicisem existenţa reală a unui oarecare explorator pe nume Larvef? Numele acesta l-am scornit eu. Şi pot să ţi-o dovedesc. Mi-am scris nuvela în februarie... Citeşte cuvîntul „fevral“ * de la dreapta spre stînga... Iată de unde vine acest nume — Larvef... Şi dumneata vrei să mă asiguri că eşti o realitate.

* Februarie — în limba rusă (n.t.).

— E o coincidenţă, l-am întrerupt, o simplă coincidenţă. Mai staţi să căutaţi dovezi? Mă întreb dacă v-aţi apuca serios să căutaţi dovezi în cazul în care cineva ar pune la îndoială propria dumneavoastră realitate! Nu căutaţi. Tot nu mă veţi putea convinge că sînt un impostor sau un farsor.

— Atunci cine eşti dumneata?

— Dar dumneavoastră?

— Eu sînt astrobiolog şi scriitor. Oricare cititor poate s-o confirme. Dar cine poate să ateste că dumneata nu eşti Larionov, ci acel altcineva care a apărut din jocul imaginaţiei mele? Cine ar putea să ateste asta?

— Să ateste? Memoria mea. Se ştie doar că din memorie purced rădăcinile, izvoarele fiecărei personalităţi, ale fiecărui „eu“. De unde aş fi putut eu să ştiu tot ce am aflat şi am trăit înainte de a veni pe Pămînt?

— Puteai să-ţi fi imaginat.

— Nu, imaginaţia şi memoria nu sînt unul şi acelaşi lucru. Eu îmi amintesc de copilărie şi tinereţe. Anii aceia i-am trăit nu aici, nu pe Pămînt. Memoria mea păstrează mii de întîmplări şi situaţii. Poţi să-ţi imaginezi un obiect şi chiar un simţămînt, dar nu pe tatăl şi pe mama ta, fraţii, surorile, bunicul şi bunica, să-i creezi din nefiinţă pe cei care te-au creat ei pe tine. Parcă văd casa căreia i-am păşit pentru întîia oară pragul.

— Şi unde e casa aceasta?

— La mulţi ani-lumină de-aici. Pe dinaintea porţii curgea un rîu. În faţa geamului creştea un copac. Poate mai este şi acum acolo şi mă aşteaptă să mă întorc. Copac drag al copilăriei mele! Pe crengile lui am auzit pentru întîia oară o pasăre cîntînd. Aş da mult să-i mai aud o dată cîntecul.

— Ceea ce spui dumneata putea să se fi întîmplat pe Pămînt. Şi aici sînt case, rîuri şi copaci în ale căror ramuri cîntă păsările.

— Dumneavoastră vreţi să-mi amintesc de ceva care nu poate să existe pe Pămînt? Dar Dilneia seamănă foarte mult cu Pămîntul.

— Da! mă întrerupse el, ca şi cînd ar fi pierdut firul discuţiei. Criticii şi cititorii mi-au făcut nu o dată reproşuri pentru asta. Mă învinuiau că am o imaginaţie săracă.

— Dar ce amestec aveţi dumneavoastră în chestia asta? am zis cu răceală. Dilneia este o realitate, ea e infinit mai reală decît dumneavoastră şi cei care vă citesc. Cînd dumneavoastră nu eraţi pe lume, ea exista, şi cînd nu veţi mai fi ea va continua să existe.

— Hai, adu-ţi aminte, adu-ţi aminte! mă întrerupse el iar. Deocamdată nu ţi-ai amintit încă de nimic care m-ar putea face să-mi schimb convingerea.

— Îmi amintesc de toate acestea nu pentru a vă face să vă schimbați convingerea.

— Dar pentru ce?

— Pentru ca să înțeleg eu însumi și să simt ceva esențial... Balzac — și nimeni dintre scriitorii de pe Pămînt nu a înțeles mai bine ca el dependența omului de mediu — a spus odată: „Toate acestea și le pot greu lămuri cei ce rămîn încătușați de legile timpului, ale locului și ale distanțelor". Foarte bine zis! Dumneavoastră cum credeți?

— Balzac a spus asta într-o vreme cînd oamenii se deplasau cu caii.

— E cu atît mai surprinzător. Înseamnă că el a prevăzut posibilitatea victoriei asupra legilor timpului, ale spațiului și ale distanțelor!

— Aceste legi au rămas imuabile.

— Pentru voi, pămîntenii. Locuitorii Dilneii însă au știut să se elibereze de sub stăpînirea lor. Dacă n-ar fi fost așa, n-aș fi stat acum de vorbă cu dumneavoastră în această cameră de hotel.

— Tot nu te lași! Dar încăpățînat mai ești! Ți-ai vîrît în cap că ești Larvef, peregrinul cosmic. Încep să ghicesc cam cum stau lucrurile. Poate că este vorba de o experiență psihologică. Poate ți-a venit chef să afli cum se simte un om ieșit de sub stăpînirea legilor timpului, ale locului și ale distanțelor? După expresia de pe fața dumitale, simt că am ghicit.

— Dacă aveți spirit de observație, ca toți reprezentanții profesiei dumneavoastră, trebuia să observați că expresia feței mele se schimbă mult prea des.

— Am observat. Și ce-i cu asta? Poate ești un om foarte impresionabil.

— În primul rînd nu sînt om!

Oaspetele izbucni în rîs:

— Îți admir tenacitatea. Eram pe punctul de a ne înțelege. Am ghicit că dumneata ești un psiholog și că faci o experiență interesantă cu propria dumitale persoană. Și dumneata o iei... Să ne întoarcem mai bine la experiență. Mă interesează foarte mult. Într-adevăr, oare ce trebuie să simtă un individ eliberat de legile timpului și ale spațiului?

— Individ? Ați folosit acest cuvînt nu întîmplător. Înseamnă că pe jumătate sînteți de acord că eu nu sînt om. Vă mulțumesc pentru această mică concesie, dar trebuie să mai faceți un efort și să credeți că sînt un locuitor al Dilneii.

— Mă rog, zise Tuniavski, sînt gata s-o accept și pe asta... Înțeleg. Îți este mai ușor să-ți realizezi experiența dacă ai reușit să te convingi că ești Larvef. N-am nimic de obiectat. Sînt gata să te ascult.

Am izbucnit, la rîndul meu, în hohote de rîs. Rîdeam sincer, din toată inima.

— Aşadar, vreţi să mă îndoiesc că sînt o realitate? Dragul meu, nu cumva dumneavoastră îmi veţi fi dăruit trecutul meu, toată viaţa mea, experienţa mea, bucuriile şi suferinţele mele? Hai mai bine, zău, să vorbim deschis. Şi eu aş vrea să vă pun o întrebare. De unde aţi aflat dumneavoastră de existenţa Dilneii şi aţi ghicit că exist şi eu? La drept vorbind, asta vine în contradicţie cu logica şi cu bunul simţ.

— Totul a fost inventat.

— Şi vreţi să vă cred? Sînteţi glumeţ. Şi mai exact — sînteţi un jucător. Vă restitui acest cuvînt, care vă aparţine. Hai, nu mai umblaţi cu chestii din astea. Spuneţi-mi adevărul. Pe Dilneia adevărul e preţuit nu mai puţin decît pe Pămînt.

— Adevărul are o particularitate. Adevărul e unul singur. Pe lume nu pot să existe două adevăruri. Există un singur adevăr.

Tăcu brusc. Apoi se ridică din fotoliu, îşi luă rămas-bun şi ieşi.

Cu aceasta s-a încheiat bizara noastră convorbire.

16.

Eu nu sînt om. Asemenea lui Melmoth, eu pot ajunge în cîteva clipe oriunde vreau. De fapt, orice locuitor al Dilneii este un Melmoth sau un Faust goethean. Un om care nu cunoaşte moartea nu mai este om. Memoria informaţională ereditară, care face moleculele şi celulele organismului meu conştiente de existenţa lor şi le dă încredere în ele însele, nu se teme de entropia numită de oameni îmbătrînire. Eu voi fi veşnic tînăr. Dar şi Balzac şi-a dat seama ce înseamnă asta.

Ei bine, ce înseamnă asta?

Am să explic imediat.

Omul care a învins trecerea vremii, independent faţă de legile timpului şi ale îmbătrînirii, încetează de a mai fi om. Celulele şi moleculele nu îmbătrînesc. Dar cum rămîne cu memoria? Oare ea e nemărginită? Va putea oare omul acesta nou, nesupus îmbătrînirii, să poarte cu el sau în el tot trecutul său, care va dura milenii întregi?

La această întrebare nu pot să dau un răspuns exact. Eu unul trăiesc de numai 350 de ani. Mai aşteptaţi... Cîndva am să răspund. Sînt abia la începutul lungului meu drum.

Ştiinţa de pe Dilneia a aflat relativ recent cum se opreşte clipa şi cum se elimină entropia din viaţa informaţiei moleculare şi celulare. Dar nimeni de-aici nu ştie asta, şi mai puţin ca oricine Vera.

Vera! Ea tot mai stăruie să susţină că m-a cunoscut mai înainte. E convinsă de asta şi vrea să mă convingă şi pe mine.

— Îţi aminteşti, Kolia, mă întreabă, cum am petrecut noi doi o noapte pe malul lacului Teleţkoe, încălzindu-ne la un foc pescăresc?

— Asta a fost demult?

— Acum trei ani.

— Numai trei ani? Eu îmi amintesc şi lucruri care s-au petrecut cu trei sute de ani în urmă.

— Pe-atunci, noi doi nu existam.

— Tu nu, eu însă da.

— Glumeşti, desigur, Nikolai!

— Poate că glumesc.

— Vorbeşti uneori foarte ciudat. Ce ţi s-a întîmplat în acest răstimp cît ai lipsit? Tu îmi ascunzi ceva. Cîteodată mi se pare că cineva ţi s-a substituit. Tu nu eşti tu!

— Dar cine sînt eu?

Nu-mi răspunse.

— Cine?

Din nou îmi lăsă întrebarea fără răspuns.

— Hai spune, cine? stăruii eu.

— Tu trebuie să ştii mai bine cine eşti.

— Deci acum tu mergi cu mine... Cu cine mergi atunci?

— Cu tine, linişteşte-te. Cu tine. Eu te-am iubit şi te iubesc la fel ca înainte. De ce faci glume din astea, aşa de bizare?

— Nu ştiu.

— Spune-mi, la ce te gîndeşti acum? Arăţi aşa de parcă ai fi undeva departe.

— Mă întreb ce este viaţa.

— Ce, asta-i o problemă? Oricine ştie ce este viaţa. Întreabă şi un copil şi are să-ţi răspundă.

— Nu oricine. Un gînditor a spus că viaţa este un lanţ întreg de obişnuinţe. Ce zici, avea dreptate?

— Obişnuinţe? În parte aşa e. Nu există viaţă fără obişnuinţe. Eu m-am obişnuit să te văd pe tine, să-ţi aud glasul. Ce, e rău? Îmi place să merg alături de tine. E şi aceasta o obişnuinţă. Şi ce, e rău?

Ocolesc răspunsul. Dacă i-aş răspunde, i-aş spune că pe Dilneia viaţa este o continuă luptă cu obişnuinţele, o luptă înverşunată cu rutina. Un locuitor al Dilneii se luptă cu obişnuinţele pentru a nu le lăsa să precumpănească asupra celei

E=mc²

sale de cunoaştere, asupra dorinţei sale de a crea în fiecare zi ceva, de a învinge piedicile, de a se opune la tot ce face lesnicios drumul creaţiei... Dar nu-i spun asta. Nu pot să-i vorbesc despre Dilneia. Pentru ea eu sînt un pămîntean şi trebuie să rămîn numai şi numai pămîntean.

— Îţi aminteşti, Nikolai...? mă întreabă ea cu o voce visătoare. Cu asemenea întrebări vrea parcă să acopere abisul, să năruie înstrăinarea care ne desparte. Iţi aminteşti, Nikolai... atunci cînd...?

Prostuţo! Eu îmi amintesc cum pe străzile acestea goneau caleşti, purtînd demnitari cu peruci pudrate... Eu l-am văzut pe poetul Derjavin recitînd cu un glas cîntător o odă lungă, am văzut ţărani iobagi astupînd mlaştina pe locul unde stai tu acum. Am văzut... Am văzut prea multe şi îmi amintesc prea multe, şi asta mă împiedică să vorbesc cu tine şi să mă uit la tine. În spatele tău văd infinitul: spaţiul cosmic, neantul şi vidul, pe care le-am străbătut ca să vin aici şi să fiu lîngă tine, în secolul în care trăieşti tu. Zici că sîntem alături. Da, sîntem alături. Dar mai înainte de a ajunge să fiu alături de tine a trebuit... Nu, mai bine să uit de asta.

— De ce nu-mi răspunzi, Kolia? Iar eşti plecat aiurea, dragul meu?

— Nu, sînt aici. Numai aici şi nicăieri în altă parte.

17.

Cînd părăsesc hotelul pentru mai multă vreme, iau cu mine cutia în care se află boţul acela de substanţă miraculoasă umplută cu emoţii, pasiuni şi amintiri. Mi-e teamă să nu las sau să nu uit undeva cutia pe care o port cu mine. N-o las din mînă. Oamenii cu spirit de observaţie au sesizat demult acest lucru, pe care şi l-au explicat în felul lor. Ei cred că port cu mine un manuscris, nişte însemnări de care mi-e teamă să mă despart. E în asta o parte de adevăr. În acest boţ de substanţă miraculoasă, însăşi viaţa notează tot ce merită să fie notat şi memorat.

Acum sînt la odihnă pe litoralul Mării Negre şi stau într-un sanatoriu. Îmi place să urc pe piscurile munţilor, să merg pe poteci înguste, pe marginea prăpastiei. Uneori fac excursii lungi cu cîte un grup de vilegiaturişti, dar de cele mai multe ori merg singur. Şi oriunde mă duc port cu mine cutia, iar în cutia aceasta se află cea care a venit împreună cu mine de pe Dilneia.

Uneori, adăstînd într-o poiană de pădure, după ce mă asigur că nu e nimeni prin preajmă, scot din cutie boțul de substanță.

Asta o fac și acum. În jur — țipenie. E o liniște absolută.

— Eroia, întreb încet, mă auzi?

— Te aud, Larvef, răspunde ea. Și, la rîndul ei, mă întreabă : Mai rămînem mult pe planeta asta?

— Nu știu, Eroia, îi răspund.

— Dar cine știe dacă nu știi tu?

— Desigur că nu știe nimeni, dar încă e prea devreme să ne întoarcem acasă.

— Acasă? mă surprinde ea rostind un cuvînt inexact. Acasă, zici? Dar ce, noi doi avem casă? Uiți că sîntem niște veșnici călători?

— Ai dreptate, Eroia. Eu nu pot rămîne prea mult într-un loc, mă cheamă depărtările, mă îmbie necunoscutul, nemărginirea timpului și a spațiului.

— Atunci de ce ai de gînd să zăbovești așa de mult aici?

— Tu știi de ce, Eroia. Scriu o carte în care încerc să expun tot ce au realizat știința și tehnica de pe Dilneia. Acesta este darul pe care îl fac eu oamenilor de pe Pămînt. I-am îndrăgit, Eroia.

— De ce?

— Pentru că sînt oameni, pentru că ei transformă lumea și se transformă pe ei înșiși. Nu demult mergeam pe stradă. Din față venea o tînără mamă și înaintea ei luneca un cărucior automat, cu un copil în el. Am rugat-o pe femeia aceasta necunoscută să oprească căruciorul, spunîndu-i că aș vrea să-i admir copilul. Femeia mi-a împlinit rugămintea. Am luat copilul în brațe. Era o fetiță superbă. Îi zicea Lenocika. Încă nu știa să vorbească. Doar gungurea. O țineam în brațe, ascultîndu-i gunguritul. Îmi atingea cu mînuțele fața, îmi răscolea părul, și mi se părea că țin în brațe toată omenirea. Copilul rîdea... Și deodată am simțit o durere. Mi se părea că îmi iau rămas-bun de la omenire, că părăsesc Pămîntul pentru a nu mă mai întoarce niciodată aici. Înțelegi ce simt, Eroia?

— Înțeleg, Larvef. N-ai vrea să pleci. Te simți bine aici.

— Nu acesta este cuvîntul. Nu e vorba dacă mă simt aici bine sau rău. Eu m-am simțit bine oriunde. Dar tu ai dreptate, nu-mi vine să plec. Am îndrăgit Pămîntul, ciripitul păsărilor de pe Pămînt, mireasma ramurilor înflorite... Nu mă mai satur privind tot ce mă înconjură... Poți tu să înțelegi asta, Eroia?

Nu-mi răspunse. Un boţ de substanţă, păstrător de informaţii, ea ştia numai să-şi amintească trecutul, trăirile trecute ale altora, ce se reflectau în acest dispozitiv artificial, savant conceput. Aşa că nu trebuia s-o întreb lucruri pe care ea nu le cunoştea şi nici nu putea să le cunoască.

18.

Am pierdut cutia. Cum de s-a putut întimpla una ca asta? Nici eu nu ştiu. Poate am lăsat-o într-o poiană din pădure sau pe un vîrf de munte!? Nu mi-am dat seama imediat. Dar cînd am înţeles ce s-a întîmplat m-a cuprins disperarea. Acum n-o mai aveam cu mine pe Eroia, boţul acela de substanţă care cuprindea în el o lume îndepărtată şi dragă mie. Fireşte, nu i-am spus nimănui de această pierdere. Tot mai speram să regăsesc cutia. O căutam în fiecare zi. Firul acela subţire care mă unea cu trecutul putea să se fi rupt... Dar eu trebuia să găsesc cutia, chiar dacă aveam s-o caut un an.

După o săptămînă am găsit-o. Căzuse în iarbă. Am deschis cutia şi am scos boţul de substanţă. Era aici, îl ţineam în palmă. L-am pus cu băgare de seamă pe o piatră, m-am uitat în jur ca să văd dacă nu e cineva pe-aproape şi pe urmă am zis:

— Eroia, mă auzi?

Tăcere.

— Eroia! am repetat mai tare. Mă auzi?

Din nou tăcere.

„Oare să se fi defectat dispozitivul? mi-am zis. Sau poate că boţul de substanţă a nimerit în alte mîini, brutale?"

— Eroia! am strigat.

Şi deodată am auzit, încă nevenindu-mi să cred şi neînţelegînd nimic:

— Tu eşti, Larvef? Bună!

Boţul de substanţă era alături, pe piatră, dar vocea venea de departe şi aveam impresia că învinge cu greu uriaşa distanţă ce ne înstrăinează.

— Tu eşti, Larvef?

— Eu! Eu! am strigat, avintîndu-mă înspre ea cu toată fiinţa mea. Eu!

Auzeam de undeva de departe, slab de tot, ca pe un ecou:

— Tu eşti, Larvef? Unde eşti? Eşti departe de mine?

— Eroia!

— Larvef!

19.

Mă grăbesc să-mi termin lucrarea, cartea despre Dilneia și locuitorii ei, destinată oamenilor de pe Pămînt. Am motive să mă zoresc. În primul rînd, am fost înștiințat de severul comandant al cosmonavei, Hîmokesan, că nava se apropie de Pămînt și că pînă la întîlnirea oamenilor cu locuitorii Dilneii a mai rămas numai vreo jumătate de an. În al doilea rînd, simt că memoria îmi slăbește cu fiecare zi, dar nu mă pot hotărî să mă adresez medicilor de pe Pămînt. De ce? Poate pentru că medicina terestră a rămas în urma medicinei noastre cu multe secole? Nu, nu numai din acest motiv. Cum pot eu să mă arăt unui medic? Primul examen atent îi va spune medicului că pacientul lui nu este om. Cum aș putea ascunde unui specialist particularitățile morfologiei și anatomiei mele, pe care le ascunde îmbrăcămintea? Nu, trebuie să aștept încă un an sau o jumătate de an... Iar memoria slăbește, această gigantică memorie neomenească ce păstrează fapte cu o vechime de trei sute de ani.

Încerc să expun teoria lui Tinei și mă simt neputincios s-o fac. Îmi scapă faptele și concluziile logice. Ciudat, îmi amintesc clar toate întîmplările din copilăria și din tinerețea mea, dar mă surprind că nu pot să-mi amintesc în ce fel și cînd am venit pe Pămînt. Dacă mi se întîmpla așa ceva acum o lună, scoteam din cutie boțul de substanță miraculoasă, o scoteam pe Eroia și o rugam să-mi amintească tot ce am uitat. Dar cu boțul de substanță s-a întîmplat ceva de neînțeles. Se pare că dispozitivul acesta gingaș și fin, lumea interioară informațională, înregistrarea unei persoane aflate în altă parte a suferit unele mutații. Cauzele îmi sînt necunoscute. Nu știu nici de ce îmi slăbește memoria.

Vocea Eroii se aude de departe, ca un ecou, ca un suspin, ca o chemare ce se pierde în spațiul nemărginit. Eroia poate numai să răspundă cînd e chemată, să-mi amintească că există, dar nu e în stare să-mi spună nimic.

Într-adevăr, cînd am descins pe Pămînt? Uneori mi se pare că asta s-a întîmplat foarte demult.

Mă grăbesc să notez tot ce știu și îmi amintesc despre Dilneia, dar am prea puțin timp, situația în care mă aflu mă face să mă zoresc, așa că trebuie să relatez numai ceea ce este mai important.

Puneți-vă în situația mea. Închipuiți-vă că aveți la dispoziție un număr limitat de zile, dar trebuie să relatați tot ce e mai important despre Terra cuiva care nu știe nimic despre ea.

Mai ales că locuitorii Dilneii, compatrioții și contemporanii mei, se află în cu totul alte raporturi cu timpul decît oamenii de pe Pămînt. Celebra scriitoare franceză doamna de Staël, care a trăit în secolul al XIX-lea, a fost întrebată de una dintre cunoștințele ei cum privește ea ideea creștină a nemuririi, adică a vieții de pe lumea cealaltă. Doamna de Staël a zîmbit ironic și a răspuns:

— Dacă mi s-ar garanta că și pe lumea cealaltă voi rămîne doamna de Staël, cu obișnuințele și gusturile mele, cu moșiile și gloria mea, poate că ideea aceasta bizară mi-ar surîde.

Dar cine putea să-i dea o astfel de garanție? În orice caz, nu cei din anturajul ei.

Ce voia să spună doamna de Staël? Voia să spună că individualitatea și ideea creștină a nemuriri implică o contradicție logică: nu-ți poți păstra însușirile personale unindu-te cu infinitul.

Dar acum este vorba nu de iluzoria nemurire creștină, ci de nemurirea reală pe care știința ne-a dăruit-o nouă, locuitorilor Dilneii.

S-ar părea că eu sînt nemuritor sau aproape nemuritor. Bătrînețea nu mă amenință, așa cum nu amenință pe nimeni dintre compatrioții mei. Dar memoria? Este ea oare în stare să poarte în ea o experiență milenară și nu numai experiența istorică a generațiilor, ci experiența individuală, experiența mea personală, trăirile „eu"-lui meu?

N-am să pot răspunde la această întrebare, mai ales acum, cînd memoria începe să mă trădeze.

Tocmai m-am surprins că nu pot să-mi amintesc cum sună în limba mea, în limba copilăriei și tinereții mele, pronumele „tu"... îmi amintesc cum sună cuvintele „noi", „eu", „voi", dar cuvîntul „tu" nu mi-l pot aminti. Oricît mă forțez să mi-l amintesc, în memoria mea s-a făcut un gol.

De ce? Cum s-a putut întîmpla asta? Sînt întrerupt din aceste gînduri îngrijorătoare de zbîrnîitul telefonului. Mă duc la telefon și ridic receptorul.

— Alo!

O voce gingașă de femeie mă întreabă foarte încet:

— Tu ești, Nikolai?

— Eu...

— Aici e Vera. De ce nu cobori? Te aștept, așa cum ne-am înțeles. Coboară, dragul meu.

— Imediat! Așteaptă-mă. Vin!

În timp ce liftul mă coboară, rostesc în șoaptă cuvintele pe care mi le amintesc, ca și cum mi-ar fi teamă că mîine am să le uit de tot.

Iată şi sala de aşteptare.
În ochii mari ai Verei citesc bucura şi recunoştinţa.

— Eşti aici ? mă întreabă, ca şi cînd nu i-ar veni să-şi creadă ochilor.

Ne aşezăm într-un colţ retras. Şi ea începe să-mi vorbească despre trecutul meu.

O ascult şi mă gîndesc în sinea mea îngrijorat. Ea poate să-mi relateze ceva ce nu s-a întîmplat cu mine pentru că mă ia drept altcineva. Dar cine îmi va aminti de ceea ce a fost cu adevărat, cine îmi va aminti de Dilneia, de faptele şi întîmplările adevărate, pe care eu încep să le uit ?

Cine ?

20.

DIN JURNALUL ASTROBIOLOGULUI ŞI SCRIITORULUI DE ANTICIPAŢIE TUNIAVSKI

„În sfîrşit s-a dezlegat enigma care timp de aproape un an m-a torturat, mi-a torturat logica şi bunul-simţ înnăscut.

Sînt oameni care consideră că un scriitor de anticipaţie, stăpîn pe imaginaţia lui, nu este de loc obligat să slujească bunul simţ, logica vieţii cotidiene. Specialitatea lui însăşi parcă îi dă dreptul să nu ia în seamă nici pe una, nici pe alta. În ceea ce mă priveşte, am fost întotdeauna un admirator al bunului-simţ, un slujitor supus al logicii. De aceea m-a chinuit vreme de multe zile neputinţa, incapacitatea mea de a rezolva această problemă, de a mă smulge din labirintul în care am pătruns. Cine este acest Nikolai Larionov, care a încercat cu atîta talent şi încăpăţînare să mă convingă că el e Larvef ? Un impostor ? Un nebun ? Un farsor ?

Enigma m-a torturat pînă ieri, pînă am deschis ultimul număr, proaspăt apărut, al revistei „Ştiinţa şi viitorul". Aici am văzut portretul lui Nikolai Larionov şi i-am aflat biografia mai mult decît bizară.

Da, el e Nikolai Larionov. Numai Nikolai Larionov. Dar el n-a jucat rolul călătorului cosmic Larvef, ci, într-o oarecare măsură, a şi fost Larvef timp de un an. În ce măsură ? La această întrebare e greu de răspuns. Într-un articol amplu, scris de un specialist pentru specialişti, era relatată o experienţă excepţional de interesantă, deşi, după părerea mea, discutabilă. În articol era pomenit şi numele meu, numele autorului nuvelei **Peregrinul Larvef**, care descrie o planetă inexistentă, Dilneia, şi pe un explorator cosmic, Larvef, un

personaj, se înţelege, fictiv. Experimentatorul, recte autorul articolului, a recurs la un fel de împrumut. El a luat unele întîmplări din nuvela mea ştiinţifico-fantastică şi le-a introdus în conştiinţa unui om pe nume Nikolai Larionov. Le-a introdus? Nu, nu acesta este cuvîntul. El a substituit o conştiinţă alteia, a eliminat o existenţă şi a plasat într-un om alta.

La clinica la care lucrează profesorul Ivanţev, cunoscutul cibernetician şi neurochirurg, autorul articolului cu pricina, a fost adus un bolnav care îşi pierduse memoria. Victima lucra într-un laborator de chimie, şi acolo, în urma unui accident, s-a întîmplat ceea ce vreau să relatez acum. În urma accidentului, acel sector al creierului care păstrează trecutul a devenit un fel de pagină albă.

Pe Larionov nu-l ameninţa moartea. El avea să trăiască. Dar se poate oare numi viaţă o existenţă pur vegetală, privată de trecut, şi deci de senzaţia propriei personalităţi, a propriului „eu“? Se înţelege că nu. Ei bine, autorul articolului, experimentatorul Ivanţev, s-a gîndit să umple această pagină albă, să-i dea victimei posibilitatea de a-şi simţi existenţa. Neavînd posibilitatea de a restabili trecutul, profesorul Ivanţev s-a hotărît să introducă în conştiinţa lui Larianov o existenţă străină, existenţa unui explorator venit pe Pămînt de pe o altă planetă.

După ce am citit articolul, i-am telefonat profesorului Ivanţev. S-ar fi cuvenit poate să amîn acestă convorbire măcar cu o oră. Eram foarte tulburat, şi asta mă împiedica să vorbesc cu acea claritate ireproşabilă pe care eu o preţuiesc mai mult ca orice pe lume.

— Scriitorul Tuniavski? m-a întrebat el, ca şi cînd nu i-ar fi venit să-şi creadă urechilor. Autorul nuvelei **Peregrinul Larvef**? Judecînd după glas, sînteţi nemulţumit de faptul că nuvela dumneavoastră, o ficţiune, ba pe deasupra fantastică, şi-a găsit continuarea în viaţa reală.

— Dumneavoastră în locul meu aţi fi mulţumit?

— Nu e cazul să vă aprindeţi. Şi încă de la distanţă. Dacă aveţi timp şi dorinţă, poftiţi la mine.

Laboratorul lui se afla în aceeaşi clădire, nouă şi modernă, cu clinica. Cuvîntul „clinică“ a trezit întotdeauna în mine o serie de asociaţii nu tocmai plăcute, legate de boli şi de programul plictisitor al saloanelor din spitale. Clădirea se afla în pădure, înscrisă cu o ireproşabilă măiestrie arhitecturală în peisaj, luminoasă şi puţin utopică, o sinteză de vis romantic şi de luciditate materială.

M-am gîndit că bolnavii gravi sînt în drept să considere inutilă această frumuseţe şi eleganţă. Nu ştiu dacă e mai uşor

să te desparţi de lume undeva unde ea are un ancadrament atît de frumos.

Ivanţev... Numele acesta era puţin învăluit în mister. De fapt, el putea fi numit aproape un mag dacă dincolo de ceea ce făcea el nu se desluşeau însăşi luciditatea, conjugată cu cutezanţa, fiziologia — cu gîndirea inginerească şi tehnică. Iar el făcea aproape imposibilul... Ivanţev m-a primit simplu şi prietenos, ca şi cum ne-am fi cunoscut cine ştie de cînd.

Abia ne-am retras şi ne-am aşezat că relatarea lui m-a smuls din realitatea cotidiană şi m-a cufundat în existenţa, în viaţa şi biografia unui om în a cărui soartă intervenise într-un mod atît de bizar o ficţiune de-a mea, devenind realitate în chip surprinzător pentru mine însumi.

— Eu sînt medic şi inginer, şi-a început relatarea Ivanţev, fiziolog, neurochirurg şi bionist. Nu sînt scriitor. Nu numai alţii, ci eu însumi m-am întrebat nu o dată de ce am întreprins o experienţă atît de neobişnuită, îngăduită mai degrabă unui scriitor decît unui medic. Dar ce aţi fi făcut dumneavoastră în locul meu? În salon zăcea un om a cărui personalitate era cu neputinţă să fie recuperată. Ce rămăsese din omul care se numea Nikolai Larionov? Numele, cîteva date şi fapte, oglindite de acte scrise în limbajul sec al cancelariilor, şi o seamă de întîmplări despre care puteau să dea relaţii cunoscuţii şi prietenii lui. Se poate oare reconstitui lumea interioară a unui om, personalitatea lui după amintirile fragmentare ale contemporanilor săi — personalitatea vie şi nu o schemă? Avem în faţă un om cu conştiinţa unui nou-născut. În locul memoriei, al istoriei vii a personalităţii sale, în capul lui era o pagină albă. Tot ce a înscris viaţa în memoria lui fusese şters definitiv în urma unui accident din laboratorul de chimie unde lucrase. Îl cunoşteam pe Larionov, dar nu de aproape. Ne vedeam din cînd în cînd, de obicei în zilele de sărbători, la masa primitoare a unei cunoştinţe comune. Mi se părea un om cît se poate de obişnuit, de banal, dar asta pînă-ntr-o zi, cînd am intrat în vorbă mai temeinic. M-a surprins o dorinţă a lui fantastică, relevată într-o conversaţie cu mine, bionist experimentator şi neurochirurg. El mi-a mărturisit că este foarte dornic să încerce simţămintele unei fiinţe vii venite în lumea noastră de pe o altă planetă. Mi-a expus ideea asta a lui amănunţit şi într-un mod elegant, dîndu-i un fel de bază filozofică. Mi-a amintit de pînzele lui Bruegel cel Bătrîn, care, după părerea lui Larionov, privea oamenii şi lumea pămîntească oarecum din afară, cu ochii unei fiinţe străine de Pămînt. Şi-a dezvoltat această idee referindu-se acum nu la Bruegel, ci la însuşi Albert Einstein, care considera că înţelegerea obiectivă a lumii îi cere celui ce vrea să cunoască să se plaseze

deasupra propriei persoane în raport cu realitatea, lucru pe care îl împiedică s-o facă antropocentrismul. Revenea la această idee, cu o stăruință care mă uimea, de fiecare dată cînd ne vedeam. Odată m-a întrebat: „Ați putea oare dumneavoastră să creați pe cale artificială lumea interioară a omului?" I-am răspuns: „Desigur, nu în întregime, ci numai memoria". „Dar memoria este istoria personalității" — mi-a zis el. „Istoria personalității încă nu este omul însuși, ci numai o jumătate din el" — am obiectat eu. S-a uitat lung la mine. Mi s-a întipărit puternic în memorie privirea aceasta a lui. Așa privesc oamenii pe care a pus stăpînire o idee mai puternică decît ei înșiși... Cînd s-a întîmplat nenorocirea din laboratorul de chimie, m-am gîndit dacă nu cumva Larionov și-a făcut-o el singur. Nu, ancheta minuțioasă întreprinsă de o comisie specială a Academiei de științe a arătat că catastrofa fusese accidentală. Restul vă este cunoscut din articolul meu. Vă miră, se pare, faptul că, folosind ideea nuvelei dumneavoastră **Peregrinul Larvef,** nu v-am pus în cunoștință de cauză, oferindu-mă cu de la mine putere drept coautor. Dar această colaborare e de un fel aparte... În afară de asta, experiența era ținută în secret. Nimeni dintre cunoscuții lui Larionov sau cei apropiați lui nu trebuia să știe deocamdată ce știam noi, oamenii de știință. Cînd ați vorbit cu mine la telefon, ați spus că vă îngrijorează latura etică a experienței noastre. Ei bine, nu, eu și asistenții mei sîntem convinși că n-am făcut nimic care să dăuneze demnității unui om, laturii morale a acestei probleme complexe. Aveam în fața noastră ceva ca o foaie albă de hîrtie și noi am scris pe ea ceea ce dorea cu atîta ardoare victima însăși. Nu eram în putere să-i redăm propria personalitate. Socoteam că este contrar normelor etice să-i facem copia, dublura spirituală a cuiva dintre contemporanii săi aflați în viață...

— De ce? l-am întrerupt.

Profesorul zîmbi și mă privi așa de parcă lîngă mine ar fi stat dublura mea, copia mea spirituală.

— Pentru că un individ este unic în felul său. Repetarea, asemănarea întocmai cu cineva existent în același timp și spațiu contravin esenței omului... Altceva este modelarea lumii interioare a unei ființe de pe o altă planetă. O întîlnire este exclusă... Atîta vreme cît lumile noastre nu vin în contact. Alegerea noastră a căzut asupra lui Larvef, eroul nuvelei dumneavoastră. Veți întreba de ce. În primul rînd, pentru că era o personalitate puternică și nobilă, cu o bogată lume spirituală. N-aș zice că m-a interesat toată nuvela, dar eroul ei, da. Am căutat să completez imaginația dumneavoastră cu propria mea imaginație. Pentru că atunci cînd ați scris nuvela nu v-ați gîndit că eroul dumneavoastră

imaginar se va contopi cu un om viu și concret. Oricît de surprinzător ar părea, așa s-a întîmplat, e drept, pentru scurt timp. După cum știți din articolul meu, sub influența unor emoții puternice, Larvef-Larionov a început iar să-și piardă memoria. A fost din nou internat în secția de experiențe a institutului creierului, pentru a i se reda conștiința, de data aceasta nu a exploratorului venit de pe Dilneia, ci a unui pămîntean obișnuit. Și aici va fi nevoie nu de serviciile dumneavoastră ca scriitor de anticipație, ci de ajutorul unui scriitor realist și al unui psiholog.

— Bine, l-am întrerupt eu, totul e clar. Dar de unde a apărut Eroia, boțul acela de substanță miraculoasă?

— A fost creată de asistenții mei, tineri și talentați ciberneticieni. Larionov-Larvef avea nevoie de un sprijin în simțămintele sale. Boțul de substanță îl punea în legătură cu Dilneia îndepărtată.

— Ce face Larionov acum? E pe cale de însănătoșire? am întrebat.

— Da, mi-a răspuns Ivanțev. Experiența a reușit, și Nikolai Larionov va părăsi zilele acestea clinica-laborator pentru a păși în viață.

În românește de IGOR BLOCK